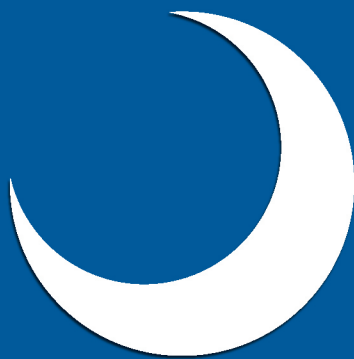

საღიშეთვე

№27 ნოვბერი - დეკტბერი 2012 წელი

რელიგიური-საგანმანათლო კუთხალი

 ისლამი რწმენის და სიტყვის თავისუფლებას იცავს

 რელიგიის გარეშე შეუძლებელია

 ღვთისმსახურების როლი ადამიანის ცხოვრებაში

 დედოფა ქალის უდიდესი ღირსებაა

ბედაქცობის გან

ძვირფასო მკითხველო!

მოგესალმებით ერთგულო მკითხველო. უპირველესად უდიდეს მადლობას შევნიშავ უზენაეს ალლაჰის იმისათვის, რომ კიდევ ერთხელ მომეცა საშუალება მომემართა გულის სიღრმიდან ამოსული სიტყვებით. მინდა ვისარგებლო შემთხვევით და მოგილოცოთ ისლამური კალენდარის მიხედვით ჰიჯირის ახალი 1434 წლის დადგომა. გისურვებთ ყოველივე სკეთეს.

იყო მუსლიმი ნიშნავს, ცდილობდე ამ მაცდურ წუთისოფელში იზიარებდე საზოგადოების დარდსა და ვარაშს. ამას შენს თავზე ღებულობდე და სულიერი ძმის გაჭირვებას საკუთარ პრობლემად მიიჩნევდე. გსურდეს ყოველთვის ასიამოვნო და არა ცივი უარით ისტუმრებდე მას. ეძებდე დახმარების გზებს და არა დასცინოდე ან გიხაროდეს მისი ტკივილი. დახმარების მთხოვნელისთვის ზრუნავდე, იმისათვის, რომ მას სახეზე ღიმილი მოჰყინო, და არა თვალცრემლიანს მიუხურო კარი. იქნებ ზოგჯერ მოაკლო საკუთარ ოჯახს და გასცე მას. უკეთილშობილესი შუამავლის თანმიმდევრები ხომ ასე აკეთებდნენ. ასე თუ ვერ მოიქცევი იმას მაინც შეძლებ, რომ ტკბილი სიტყვით ანუგეშო იგი. ეს იმიტომ, რომ შენ გიყვარს დიადი გამჩენი და იცი შენი მოვალეობები მის წინაშე. სრული გაქვს და იმედით შესცქერი ყოველ ახალ დღეს, რათა უფრო ღრმად ჩაწვდე უზენაესი ალლაჰის სიყვარულს, მის წინაშე მოიპოვო სრულფასოვანი მორწმუნის ადგილი და დაიმსახურო მისი უსაზღვრო მონყალება.

გამოცდა გამოცდად დარჩეს და არავინ ისურვებს საკუთარი თავის ვნებას. ამქვეყნად ყოველი ადამიანი ცდილობს, რომ შეიქმნას უკეთესი ცხოვრების პირობები და გაახაროს ოჯახი ან საკუთარი ეგო. აისრულოს მისთვის სასურველი მიზანი და თუნდაც ხანმოკლე ვადით, ამოისუნთქოს მშვიდად. ყველას სურს არ ქონდეს პრობლემა, მწუხარება, დარდი და მოუსვენრობა. თუმცა, ეს ყველაფერი ზოგმა ადრე გამოცადა და იქნებ დაავინყდა კიდევ. ზოგს ახლა დაატყდა თავს და მოუსვენრობამ აიტაცა მისი ფიქრები, ცხოვრება გრძელდება ღვთის განგებით და მომალ ცხოვრებაში ზოგს კეთილდღეობა ელის და ზოგს ალბათ მწუხარება. ეს ყველაფერი ხომ ალლაჰის განგებაა, მთავარია ასეთ დროს როგორ მოვიქცევით? გამოვიჩინოთ მოთმინებას თუ მყისიერად გამოვხატავთ უკმაყოფილებას? რა თქმა უნდა მუსლიმის ვალია გამოიჩინოს მოთმინება ყველაფერი იმის წინაშე, რაც მას უზენაესმა ალლაჰმა არგუნა წილად. ეს მისთვის უკეთესია, ვინაიდან დიადი გამჩენის ნება უზენაესია.

სიტყვები, სურა ბაყარას, 153-ე აიათით მინდა დავასრულო:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! ეძიეთ შველა მოთმინებასა და ლოცვაში, შეჭვლად, ალლაჰი მომთმენლებთან ერთადაა.

ისლამი რწმენის და სიცყვის თავისუფლებას იცავს

 ზურაბ მიძელაძე

ისლამი, როგორც საკაცობრიო რელიგია, ადამიანების რწმენასთან დაკავშირებულ მოსაზრებების სრულ და აშკარა თავისუფლებას ცნობს. ისლამის გავრცელების დღიდან მოყოლებული, აღნიშნული შეხედულებები ისლამის ზნეობის ძირითად საფუძვლებს შეადგენს. ამ საკითხთან დაკავშირებით უზენაესი ალლაჰი სურა ბაყარას 256 აიათში ბრძანებს:

„იძულება არაა სარწმუნოებაში. ჭეშმარიტი გზა ნათლად გამოიჩინა ცდომილისგან. მაშ, ვინც უარყოს ტალუთი (ეშმაკი და ეშმაკისეული გზა) და ინამოს ალლაჰი, უეჭველად, ის მყარ საყრდენს არის ჩაჭიდებული, რომლის ნგრევა შეუძლებელია. უეჭველად, ალლაჰი ყოვლისმსმენია, ყოვლისმცოდნეა“.

გამომდინარე იქიდან, რომ რწმენის ენით აღიარებას გულით დამონმებაც სჭირდება, ადამიანის შინაგანი განცდა მხოლოდ მან და უზენაესმა ალლაჰმა უწყის. ამიტომაც ინდივიდის რომელიმე რწმენის მიღებაზე ან უარყოფაზე ძლადატანება არალოგიკურია.

ძალის გამოყენებით ან იძულების წესით ამა თუ იმ რელიგიის მიღებაზე ვინმეს დათანხმება პიროვნებას მხოლოდ ფარისევლად აქცევს. რწმენას, რომელიც გულში არ არსებობს, სარგებელი არ აქვს. უზენაეს ალლაჰს რომ ყველა ადამიანის ერთ რწმენაზე მოქცევა ენება, მისი ერთი ბრძანება საკმარისი იქნებოდა და ყველა ნებსით თუ უნებლიედ ირწმუნებდა. თუმცა დიადმა გამჩენმა ადამიანებს სწორისა და არასწო-

რის არჩევის უფლება მისცა და ასე ადამიანი ყოველგვარი იძულებისგან გაათავისუფლა.

როდესაც რომელიმე პიროვნებას ისლამს გააცნობენ, მან თავისი ნება-სურვილით ირწმუნებს ან ყოველგვარი ზეწოლისა და იძულების გარეშე მიიღოს თავისთვის სასურველი გადაწყვეტილება. ადამიანი ჭეშმარიტისა და მცდარის არჩევანში აბსოლუტურად თავისუფალია. თუკი ის არასწორ არჩევანს გააკეთებს, საიქიოში შესაბამის მისაგებელს მიიღებს. უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„შენს ღმერთს რომ ენება, უთუოდ ყველა ერთბაშად ირწმუნებდა, ვინც კი დედამინა ზეა. მაშ, შენ აიძულებ ხალხს, რათა იქმნენ მორწმუნენი?“
(სურა ინუნუსი, აიათი 99)

ისლამის ზნეობის კრიტიკრიუმებიდან გამომდინარე, პიროვნება სასურველი რწმენის არჩევის საკითხში თავისუფალია და არავის აქვს უფლება ვინმეზე ზეწოლა განახორციელოს. მუსლიმი ადამიანი ვალდებულია, მისთვის სასურველ პიროვნებას ისლამი უქადაგოს აუხსნას ალლაჰის არსებობა, წმინდა ყურანის ჭეშმარიტება, განუმარტოს, რომ უკეთილშობილესი მუჰამმედი ალლაჰის შუამავალია, შეახსენოს საიქიოსა და განკითხვის დღის არსებობა და ასწავლოს ისლამის ლამაზი ზნეობა. მაგრამ ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ვალდებულება მხოლოდ ისლამის ახსნით შემოიფარგლება. სურა ნაჰლის 125 აიათში ნათლად არის განმარტებული, რომ წმინდა მუჰამმედი მხოლოდ მქადაგებელი იყო.

„მოუწოდე შენი ღმერთის გზისკენ სიბრძნითა და კეთილი შეგონებით, ეკამათე მათ საუკეთესო მეთოდით. უეჭველად, შენი ღმერთი უკეთ უწყის, თუ ვინ აცდა თავის გზას და უკეთ უწყის ჭეშმარიტ გზაზე მყოფთ!“

ხოლო სურა ქეჰფის 29-ე აიათში ნათქვამია: „და უთხარი: **„ჭეშმარიტება თქვენი ღმერთისგანაა, ამის შემდეგ ვინც ინებებს,**

ირწმუნებს და ვინც ინებებს, უარყოფს...

უზენაესმა ალლაჰმა ადამიანს გონება და სინდისი უწყალობა. ამასთან ერთად მოავლინა შუამავლები, რომლებმაც მათ ჭეშმარიტი გზა უჩვენეს. გამომდინარე აქედან, ადამიანი თავის არჩევანზე სრულად არის პასუხისმგებელი. ისლამის ლამაზი ზნეობა, შესაძლებელია განიცადო მხოლოდ გულწრფელი გადაწყვეტილებით, უზენაეს ალლაჰისადმი მორჩილებითა და ყოველთვის, სიმართლის მბრძანებელი სინდისის ხმის მოსმენით. ვინმესთვის, ძალდატანებით ღვთისმსახურების შესრულების მოთხოვნა, ისლამის ზნეობას სრულიად ეწინააღმდეგება. ვინაიდან ღვთისმსახურების დროს წრფელი გულით ადამიანის ალლაჰისადმი მორჩილება უმინშენელოვანესია. თუკი, რომელიმე სისტემა რწმენისა თუ ღვთისმსახურების საკითხში ძალდატანებას გამოიჩენს, შესაძლოა ეს ადამიანები სისტემის მიმართ შიშიდან გამომდინარე მორწმუნენი გახდნენ, რაც ისლამის მორალურ ჩარჩოებს სცდება. რელიგიისთვის მისაღები და მისასაღებელია მხოლოდ და მხოლოდ სინდისის თავისუფლებით შესრულებული ამა თუ იმ რელიგიური რიტუალის შესრულება. უზენაესი ალლაჰი სურა „ჯასიეს“ 21-26-ე აიათებში ბრძანებს:

„მაშ, შეავონე, შენ ხომ მხოლოდ შემგონებელი ხარ! შენ არა ხარ მათზე მოძალადე. მაგრამ ვინც განუდგა (რწმენას) და უარყო (ყურანი), ალლაჰი დასჯის მას უდიდესი სასჯელით! უეჭველად, ჩვენდა მოიქცევიან! უეჭველად, ჩვენ გვეკუთვნის ანგარიშგება მათზე!“

ისე როგორც ადამიანის მიერ რწმენის არჩევის საკითხში თავისუფლებას ცნობს, ისლამი, ასევე სხვა რელიგიების მიმართ პატივისცემას ბრძანებს. თუკი რომელიმე ადამიანი, ყურანის აიათების მიხედვით, ბათილად მიჩნეული რელიგიის მიმდევარია, მას, მიუხედავად ამისა, უფლება აქვს ისლამის მიწაზე თავისუფლად და მშვიდად იცხ-

„იძულება არაა სარწმუნოებაში. ჭეშმარიტი გზა ნათლად გამოირჩა ცდომილისგან. მაშ, ვინც უარყოს ტალუთი (ემმაკი და ემმაკისეული გზა) და ინამოს ალლაჰი, უეჭველად, ის მყარ საყრდენს არის ჩაჭიდებული, რომლის ნგრევა შეუძლებელია. უეჭველად, ალლაჰი ყოვლისმსმენია, ყოვლისმცოდნეა“

ოვროს. აგრეთვე უფლება აქვს შეასრულოს თავისი რელიგიით ნაბრძანები ღვთისმსახურებები.

ისლამის ზნეობის პრინციპებიდან გამომდინარე ნებისმიერ ადამიანს აქვს უფლება სასურველი ღვთისმსახურება თავისუფლად შეასრულოს. არავის გააჩნია იმის უფლება, რომ ვინმეს ღვთისმსახურებაში ხელი შეუშალოს ან თავისთვის სასურველი ღვთისმსახურების შესრულება აიძულოს. ეს ისლამის ზნეობის ჩარჩოებს სცდება და უზენაესი ალლაჰის წინაშე მოუწონარი საქციელია. თუ გადავხედავთ ისლამის ისტორიას, კარგად დავინახავთ, რომ საკუთარი რელიგიიდან გამომდინარე, ყველას თავისუფლად შეუძლია ღვთისმსახურებებისა და სხვადასხვა რიტუალების შესრულება. წმინდა ყურანში ღვთიურ წიგნბოძებულთა სამლოცველობად მონასტრები, ეკლესიები და სინაგოგები მოიხსენიება, როგორც უზენაესი ალლაჰის მფარველობაში მყოფი ღვთისმსახურების შესასრულებელი ადგილები.

უზენაესი ალლაჰი სურა ჰაჯის მე-40-ე აიათში ბრძანებს:

„...ალლაჰს რომ არ მიეცა ნება თავი დაეცვათ ერთმანეთისგან, დაინგრეოდა სენაკები, საყდრები, სინაგოგები და მეჩეთები, რომლებშიც მრავლად იხსენიება ალლაჰის სახელი. ალლაჰი უსათუოდ შეენევა იმათ, ვინც მის სარწმუნოებას ემსახურება. უეჭველად, ალლაჰი ძლევამოსილია, ყოვ-

ლისშემძლეა“.

უკეთილშობილესი შუამავალის ცხოვრება ხომ სანიმუშო მაგალითებითაა სავსე. უფრო მეტიც, მასთან შესახვედრად მოსულ ქრისტიანებს ნება მისცა მესჯიდი ნებევში (შუამავალის სახელობის მეჩეთი) ელოცათ და სარგებლობისთვის მეჩეთი მათ დაუთმო. ანალოგიური ტოლერანტობა უცვლელი და ხელუხლებელი დარჩა ჰალიფების დროსაც. დამასკოს ალების შემდეგ მეჩეთად გადაკეთებული ეკლესია ორად გაიყო. ერთ ნაწილში მუსლიმები, ხოლო მეორე ნაწილში ქრისტიანები თავიანთ ღვთისმსახურებას თავისუფლად ასრულებდნენ.

ისლამმა ადამიანს, მისი ბუნებიდან გამომდინარე ყოველგვარი უფლებები მიანიჭა. ადამიანების უფლებებს, მათ შორის ქონების, სიმდიდრის, გვარის, კანის ფერისა და სქესის მიხედვით განსხვავება არ განსაზღვრავს. ეს განსხვავებები პიროვნების შეფასების საზომად არ მიიღება. ადამიანებისთვის მინიჭებული ეს ღირსება წმინდა ყურანში ასეა განმარტებული.

„ჰეი, ადამიანო! უეჭველად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. უეჭველად, თქვენგან ყველაზე პატივდებული ალლაჰის წინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმოშიშია. უეჭველად, ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა, ყველაფრისმცოდნეა“ ■

ადამ შანთაძე

რელიგიის გატეხი შეუძლებელია

რელიგია, იმ წესთა ერთობლიობაა, რომელიც განსაზღვრავს ადამიანების მშვიდ, თავისუფალ, უსაფრთხო ცხოვრებას, მათ სამართლიან თანაარსებობას და რაც ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანია, ამქვეყნიური, გამოსაცდელი ცხოვრების წარმატებით დასრულებისა და მარადიული ბედნიერების მისაღწევ გზას უჩვენებს.

რელიგია და რწმენა ადამიანის ინდივიდუალური თავისებურებებია. რელიგია ადამიანის ცხოვრებას მნიშვნელოვან ფორმას აძლევს. ასევე მნიშვნელოვან როლს თამაშობს და დიდ დახმარებას უწევს პიროვნებას საკუთარი ცხოვრების მოწესრიგებაში. კაცობრიობის ისტორიაში იყვნენ პიროვნებები, რომლებიც რელიგიას არასაჭიროდ მიიჩნევდნენ, ამტკიცებდნენ, რომ ადამიანებს რწმენის გარეშეც შეეძლოთ ცხოვრება და რელიგიის მეცნიერებით ჩანაცვლებაზე ზრუნავდნენ, თუმცა ეს მცდელობა წარუმატებელი აღმოჩნდა. დღეს მსოფლიოში ათეისტური აზროვნების ადამიანებიც

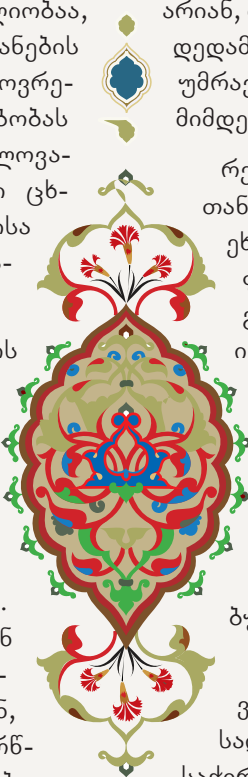
არიან, მაგრამ ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ დედამიწის მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობა გარკვეული რელიგიის მიმდევარია.

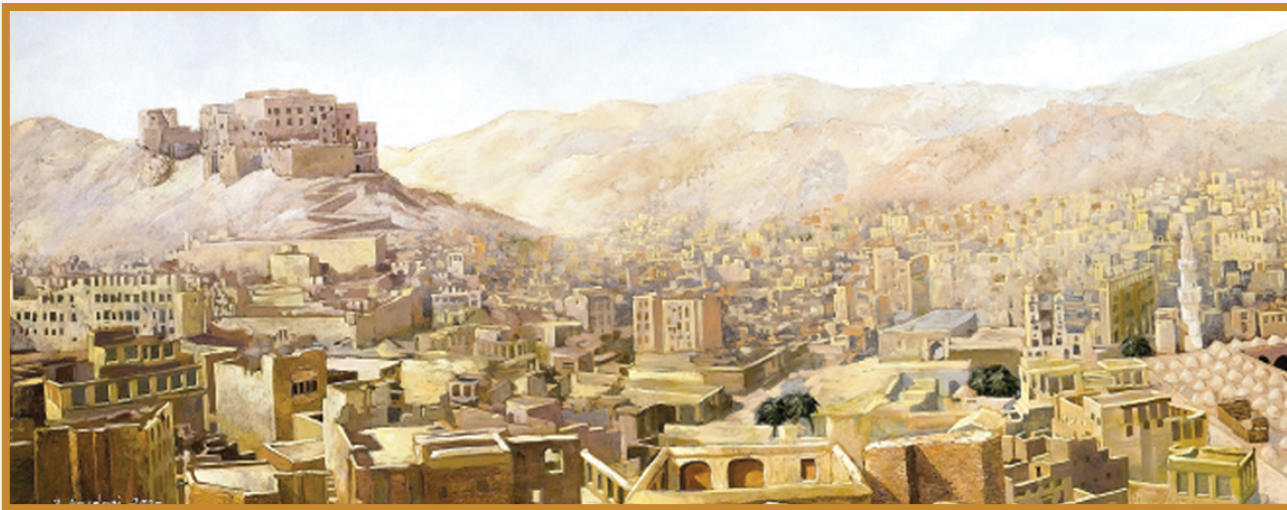
რელიგია ადამიანს დაბადებიდან თანდაყოლილი ნიჭის განვითარებაში ეხმარება, მას გონებისა და თავისუფალი სურვილების გამოყენების გზას უჩვენებს, აგრეთვე მას კარგ ინდივიდად აყალიბებს და სასარგებლო საქმეების კეთებისკენ უბიძგებს.

რელიგია ადამიანის აზროვნებას აყალიბებს. ასევე, ინდივიდს ქცევების თვალსაზრისით ზომიერ და განონასწორებულ პიროვნებად აქცევს.

გონების ყველაზე მნიშვნელოვანი მაჩვენებელი აზროვნებაა. საღად მოაზროვნე ადამიანი სწორ და საჭირო ცოდნას მიიღებს, რაც შემდგომში გააზრებულ მოქმედებებში აისახება.

რელიგიის მთავარი მიზანია, ადამიანის ცხოვრება მნიშვნელოვანი გახადოს. წმინდა ყურანი ადამიანისგან მოითხოვს,

რომ პიროვნებამ ცხოვრება გაითავისოს, იფიქროს და ქცევით ნორმებს დაეყრდნოს.

საზოგადოებაში გავრცელებული რელიგიური შეგნება ასეთია: ნამაზს ვილოცავ, მარხვას დავიცავ, უზენაეს ალლაჰსა და უკეთილშობილეს შუამავალს ვირწმუნებ და ამასთან გავაკეთებ იმას, რასაც მოვისურვებ. საზოგადოებაში ვხედავთ ადამიანებს, რომლებსაც საკუთარი თავი მორწმუნედ მიაჩნიათ, თუმცა მათ შორის ძალიან ბევრი რელიგიასთან შეუთავსებელად მოქმედებს. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ რწმენა ადამიანებს ურთიერთსიყვარულსა და შემწყნარებლობას უბრძანებს, მათ აფრთხილებს, რომ ერთმანეთს ზიანი არ მიაყენონ. თუმცა მიუხედავად ამისა, ჩვენ გარშემო მაინც არსებობს არასახარბიელო შემთხვევები. არსებობს ფაქტები, როცა ერთი ადამიანი ბოროტი ზრახვებითა და ცუდი სტრატეგიული გეგმით მეორე ადამიანის დამარცხებას ცდილობს. არიან პიროვნებები, რომლებიც როგორც კი შეამჩნევენ, რომ მათ გარშემო მყოფი ადამიანი დაჩაგრულია, ცდილობენ უფრო მეტი ზენოლა მოახდინონ და ხელში ჩაიგდონ მათთვის სასურველი რამ. ყოველივე ამის შემდეგ კი ამბობენ: „ჩვენ ადამიანები ვართ და ადამიანურად ვიქცევით“ და ცხოვრებას ისე აგრძელებენ, თითქოს, არაფერი მომხდარიყოს.

არა, ამასთან შეგუება ნამდვილად შეუძლებელია. არავინ უარყოფს, რომ ხდება ძარცვის, მოტყუების, ქურდობის მსგავსი

არაკანონიერ ქმედებები, რომლებიც საზოგადოებრივ ცხოვრებაზე უარყოფითად აისახება. თუმცა, ვფიქრობ, რომ რელიგიის მიერ მითითებული, კარგ ადამიანად ჩამოყალიბების პრინციპები სურლფასოვნად რომ ყოფილიყო შესწავლილი და გათავისებული, მსგავსი შემთხვევები მინიმუმამდე იქნებოდა დაყვანილი.

გარდა ამისა, თავის დროზე უნდა იყოს შესაბამისი ზომები მიღებული უზენოესის კენ მიმავალი გზების გადასაკეტად. არასოდეს არ უნდა დავივიწყოთ, რომ რელიგიის მიერ აკრძალული ნებისმიერი ქმედების არსი ადამიანების მშვიდი ცხოვრების უზრუნველყოფაა და აკრძალვების შედეგი არც ერთ შემთხვევაში ურყოფითად არ შეფასდება. რელიგიური კანონი ზედმინევენით აკვირდება თითოეული ადამიანის უფლებებს და ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ არანაირი გზით არ შეიღახოს ცალკე აღებული ერთი პიროვნების უფლებაც კი. მორწმუნე ადამიანი ყველთვის ცდილობს იცხოვროს ისე, რომ ნაცნობის თუ უცნობის კუთვნილი ქონება უკანონოდ და უნებართვოდ არ მიითვისოს.

აქვე ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ, შესაძლებელია, პიროვნებამ სახელმწიფო კანონის გვერდის ავლით, მოახერხოს თუნდაც მინიმალური რაოდენობის მატერიალური სარგებლის არაკანონიერი გზით მითვისება და ამაზე პასუხი არავინ მოთხოვოს. მაგრამ მორწმუნე ადამიანი, რომელსაც განკითხვის დღის სჯერა და დარწმუნ-

ნებუღია, რომ ამ ცხოვრებაში ჩადენილი ყოველი ქმედების გამო უნდა განიკითხოს, არ წავა იმ დიდ რისკზე, რომელიც უპირველესად ჯერ უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილებას დააკარგვინებს, ხოლო შემდეგ კი ყველა მორწმუნის საოცნებო და სანატრელ სამყოფელს -სამოთხეს დაამორებს. ასევე მორწმუნე არ წავა იმ ამქვეყნიურ რისკზეც, რომელიც წუთისოფლის ფუფუნებას მოუპოვებს, მაგრამ საიქიოში საშინელ სასჯელს დააკისრებს.

გამომდინარე აქედან, ჭეშმარიტ მორწმუნე ადამიანს, რომელმაც იცის თავისი რელიგია და მისი კანონები, თავისი ქმედებების გასაკონტროლებლად დაცვა, პოლიცია, ჯარი და საზღვრები არჭირდება. ვინაიდან მან იცის, საკუთარი და სხვისი უფლებები, სახელმწიფოს მიმართ მოვალეობები. მაშინ, როცა მორწმუნე (ჰუდუდულლაჰ) უზენაესი ალლაჰის მიერ დანესებულ საზღვრებს დიდი ყურადღებით უფრთხილდება, შეუძლებელია მან სახელმწიფო საზღვარი დაარღვიოს ან უსამართლო ქმედებით თავი გამოიჩინოს, ვინმეს უფლება შელახოს, შეურაცხყოფა მიაყენოს რომელიმე მოქალაქეს, მიითვისოს უკანონოდ რაიმე და ჰარამი ლუკმა მიირთვას. მორწმუნეს გათავისებული აქვს ყველა უკანონო ქცევის უარყოფითი შედეგი, როგორც ამქვეყნად, ასევე მარადიულ სამყოფელში. მორწმუნისთვის უზენაესი ალლაჰის სიყვარული უძვირფასესია და მას არანაირ ამქვეყნიურ სიმდიდრესა და ფუფუნებაზე არ გაცვლის. ამიტომაც ნებისმიერი წესის დარღვევასა

და რელიგიური კანონის შეუსაბამო ქმედებას დიდი გამჩენის უკმაყოფილობისკენ გადადგმულ ნაბიჯად აფასებს. ღრმადმორწმუნე ადამიანი ყველაფრის დათმობაზე წავა, მაგრამ რწმენას თავს ანაცვალებს და არავის მისცემს მისი ხელყოფის უფლებას.

რელიგია არასოდეს კეტავს და არ კრძალავს წესიერი ცხოვრებისკენ მიმავალ გზას. ის ადამიანს სთავაზობს ყოველდღიურ დისციპლინას, უწყვეტ ურთიერთობას უზენაეს ალლაჰთან და შესაბამისად ცხოვრების წესების გაკონტროლებას. თუმცა ბევრს უჭირს იმის შეგნება და დაჯერება, რომ მას ჰყავს მაკონტროლებელი და მისი ყოველი წარმოთქმული თუ ნამოქმედარი ფიქსირდება, და მასზე აუცილებლად მოუწევს პასუხის გაცემა. ეს რა თქმა უნდა ადამიანის ნება-სურვილით არ ხდება. პიროვნებას არავინ ეკითხება, გინდა თუ არა, უზენაესი ალლაჰი რომ გაკონტროლებდესო ეს, დიდი ღმერთის მიერ დადგენილი კანონია და მის შეცვლის უფლება არავის აქვს.

მოკლედ, რელიგია არის კაცობრიობისთვის ჯანსაღი ცხოვრების წესის მაჩვენებელი, ის უზენაეს ალლაჰზე გულწრფელ მორჩილებას ბრძანებს. რელიგია გმობს ყოველგვარ უკეთურობას და იცავს ყოველი ადამიანის უფლებებს, განურჩევლად ერის, მრწამსისა და კანის ფერისა. ასევე მორწმუნეებს მოუწოდებს სიკეთისკენ, ურთიერთდახმარებისკენ, სიყვარულისკენ, დაფასებისა და პატივისცემისკენ. ■

ღვთისმსახურების ბოლო ადამიანის ცხოვრებაში

 ზეზურ სოჭრეფანიძე

გარკვეულ დროს ღვთისმსახურების წყალობით, ადამიანი გამჩენის წინაშე მადლიერებასა და სიყვარულს გამოხატავს. აგრეთვე ცნობილია, რომ მიღებული იქნება მხოლოდ უზენაესი ალლაჰის კამყოფილების მოპოვების მიზნით შესრულებული ღვთისმსახურებები. ღვთისმსახურება, რომლითაც ადამიანი წრფელი გულით მიმართავს უზენაეს ალლაჰს, არის პიროვნების უმწეობისა და უძლურობის გამოვლინება დიადი გამჩენის მიმართ. ღვთისმსახურების არსში გამჩენის მიმართ მორჩილების თვითშეგნებაა ჩადებული, რაც ბოძებული უსასრულო წყალობებისთვის მადლიერების გრძნობას ამჟღავნებს.

ღვთისმსახურება ინდივიდსა და გამჩენს

შორის სულიერ დაახლოებას უზრუნველყოფს. გარკვეულ დროს უზენაესი ალლაჰისკენ პიროვნების მიმართვა, მას გამჩენთან აახლოებს. ღვთისმსახურებები უზენაესი ალლაჰის კამყოფილების მიზნით უნდა სრულდებოდეს. ეს წმინდა ყურანის რამდენიმე აიათში ასეა გადმოცემული:

„მაშ, გამიხსენეთ მე, (რათა) გაგიხსენოთ თქვენ, იყავით ჩემდამი მადლიერნი და არ იყოთ უმადურნი!“ (სურა ბაყარა, აიათი 152)

„უთხარი: შეჭველად, ჩემი ლოცვა და შესანიერი ჩემი და სიცოცხლე და სიკვდილი ჩემი სამყაროთა ღმერთის, ალლაჰისთვისაა“. (სურა ენლამი, აიათი 162)

„უეჭველად, მე ვარ ალლაჰი! არ არსებობს ღვთაება, გარდა ჩემი. მაშ, მხოლოდ

მე მეცი თაყვანი და ლოცვად დადექი ჩემი გახსენებისათვის! (სურა ტაჰა, აიათი 14)

ღვთისმსახურება ადამიანს შეუქმნის იმის საფუძველს, რომ ის საკუთარი სინდისის პირისპირ აღმოჩნდეს. ასევე მას მისცემს იმის საშუალებას, რომ ცუდ ქმედებებს თავი აარიდოს და საუკეთესო ზნეობა შეიძინოს. აღსანიშნავია, რომ ღვთისმსახურების საკითხში უმთავრესი რამ სისტემატურობაა. აიათში ნათქვამია: **„თაყვანი ეცი შენს ღმერთს, ვიდრე არ აღესრულები!“** (სურა ჰიჯრის, აიათი 99)

ძირითადი ღვთისმსახურებები, რომლებიც ყურანში კონკრეტულად არის მოცემული, ნამაზი, მარხვა, ჰაჯობა და ზექათია. ღვთისმსახურებების შესრულება როგორც ინდივიდისთვის, ასევე საზოგადოებისთვის საერთო მიზნებს ისახავს. ინდივიდი ნამაზის ლოცვის დროს, მთელი სხეულით დიადი გამჩენის წინაშე მადლიერებას გამოხატავს. იგი დღის განმავლობაში რამდენჯერმე შესრულებული ნამაზის ღვთისმსახურებით შეეცდება უზენაესი ალლაჰის სიყვარული და მოწონება დაიმსახუროს. რა თქმა უნდა, ყველა ღვთისმსახურება უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვების მიზნით უნდა სრულდებოდეს. მარხვა ადამიანისთვის სულიერი აღზრდაა, მარხული ადამიანი ყველაზე უკეთ გაიგებს საზოგადოების წევრი, მშვიერი ადამიანის მდგომარეობას. ჰაჯობის შესრულებით კი ადამიანი, როგორც მატერიალური, ასევე სულიერი შემართებით უზენაესი ალლაჰისკენ მიემართება და მისგან პატიებას ითხოვს. ყველა ჩამოთვლილი ღვთისმსახურების შედეგად პიროვნება დიად გამჩენთან ურთიერთობას სისტემატურად თვალს გადაავლებს და მასთან სიახლოვეს გაამყარებს.

ღვთისმსახურებები ადამიანის შინაგან სამყაროს ნათელს მოჰფენს.

ღვთისმსახურებები, პიროვნებების სულიერებასა და შინაგან სამყაროს უამრავი დარდისა და სტრესისგან გამოწვეული, უარყოფითი ეფექტებისგან იცავს. ღვთისმსახურ ადამიანს იმის შეგნება, რომ მან დაკისრებული მოვალეობა ღირსეულად შეასრულა, ბედნიერებასა და სიმშვიდეს მიანიჭებს. სპიროვნებას, რომელიც თავის ში-

„უეჭველად, მე ვარ ალ-ლაჰი! არ არსებობს ღვთაება, გარდა ჩემი. მაშ, მხოლოდ მე მეცი თაყვანი და ლოცვად დადექი ჩემი გახსენებისათვის!“

ნაგან სამყაროში სიმშვიდეს დაამკვიდრებს, მომავალთან დაკავშირებული უადგილო შიში და ყოყმანი აღარ შეიპყრობს და ის შეძლებს გარშემომყოფი ადამიანების დახმარებას. ამ თვალსაზრისით ღვთისმსახურებები ადამიანს ფიზიკურადაც იცავს და მის ინდივიდუალურ განვითარებასაც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს. ღვთისმსახურების საშუალებით პიროვნება გარე სამყაროსა და თანამედროვე ცხოვრებას ჩამოშორდება და საკუთარი თავის პირისპირ დარჩება.

ღვთისმსახურებები ადამიანის შინაგან სამყაროს ნათელს მოჰფენს, პიროვნებას პოზიტიური ქცევების ჩამოყალიბებაში დაეხმარება. ღვთისმსახურების წყალობით ადამიანი სულის დაუოკებელ სურვილები-სგან შორს დაიჭერს თავს და მასში შინაგანი სიმშვიდე დაისადგურებს. წმინდა ყურანში ნათქვამია:

„დიახ, მხოლოდ ალლაჰის ხსენებით ჰპოვებს გულნი სიმშვიდეს!“ (სურა რადი, აიათი 28)

ვედრება უზენაესი ალლაჰისგან დახმარების სურვილია, ნამაზი — გამჩენთან ურთიერთობის დამყარება, მარხვა -ჭამისმის დარეგულირება, ხოლო ზექათი და მოწყალება, უზომოდ გამდიდრებისგან დაცვაა. ღვთისმსახურებები ადამიანის ნება-სურვილების გაკონტროლებასა და სხვა უამრავ დადებით ეფექტებს იწვევს.

ამასთან ერთად, ღვთისმსახურება პიროვნების მიერ სიძნელეების გადალახვას, მის სრულფასოვან და საზოგადოებისთვის სასარგებლო ინდივიდად ჩამოყალიბებას და დროის სწორად გამოყენებას შეუწყობს ხელს.

პიროვნებას, რომელიც დღეში ხუთი დროის ნამაზს შეასრულებს, ეცოდინება დროის ფასი და მთელ დღეს მაქსიმალურად გამოიყენებს. ნამაზის მლოცველი ადამიანი გაითავისებს, რომ ყურადღების ქვეშ იმ-

ყოფება და მას უზენაესი ალლაჰი ხედავს. ასეთი თვითშეგნება მას დიადი გამჩენის სიყვარულისა და მისი ბრძანებებისა თუ აკრძალვებისადმი მორჩილებისკენ მიმართავს.

რაც შეეხება ნამაზის როლს ადამიანის ცხოვრებაში: ნამაზი უზენაესი ალლაჰის გახსენებაა, ის როგორც სხეულის, ასევე სულის მკურნალია. სხვა მხრივ კი ნამაზი ადამიანს მარტოობისგან იხსნის

ნამაზი, მიუხედავად იმისა, ინდივიდუალურად იქნება შესრულებული თუ ჯამაათით, ადამიანს მარტოობას, სულ მცირე, დღეში ხუთჯერ მაინც დაავიწყებს. თუმცა, როდესაც ნამაზი ერთობლივად სრულდება, ამ დროს ადამიანი უზენაეს ალლაჰთან და საზოგადოებასთან არის და ასე მარტოობის შეგრძნებას ამარცხებს. ამ თვალსაზრისით ერთობლივად შესრულებული ნამაზი უფრო მნიშვნელოვანი და ეფექტურია.

აშშ-ს უძველესი საავადმყოფოს დოქტორი როსე ჰალფერდინგი ამბობს: „ფსიქიკურად დაავადებული პაციენტის ერთ-ერთი სამკურნალო საშუალება სანდო პიროვნებაზე დარდების გამხელაა. როდესაც ასეთი პაციენტები პრობლემებს დაწვრილებით ყვებიან, ფსიქიკური არასტაბილურობა ნელა-ნელა ქრება“.

დოქტორი ნევეფელი კი გვასწავლის: „ფსიქოლოგები გვიჩვენებენ ისეთი ადამიანების შერჩევას, რომლებსაც პაციენტი ყოველგვარ დარდს გაუმხელს. ვინაიდან შეუძლებელია ადამიანმა თავისი გულის ნადები ყველას გაუმხილოს. არ არის სავალდებულო ეს პიროვნება იყოს ექიმი, მოსამართლე ან რელიგიური პირი. მთავარია პაციენტმა იგრძნოს, რომ ეს პიროვნება მის დარდებს გულისყურით მოისმენს, გაიგებს, მხარდაჭერას აგრძნობინებს და დაეხმარება“.

ღვთისმსახურება ადამიანში ნდობის გრძნობას აძლიერებს.

ადამიანი, რომელიც კარგად აცნობიერებს, რომ მისი შესაძლებლობები შეზღუდულია, მთელი ცხოვრების მანძილზე შეეცდება უფრო ძლიერ არსებას

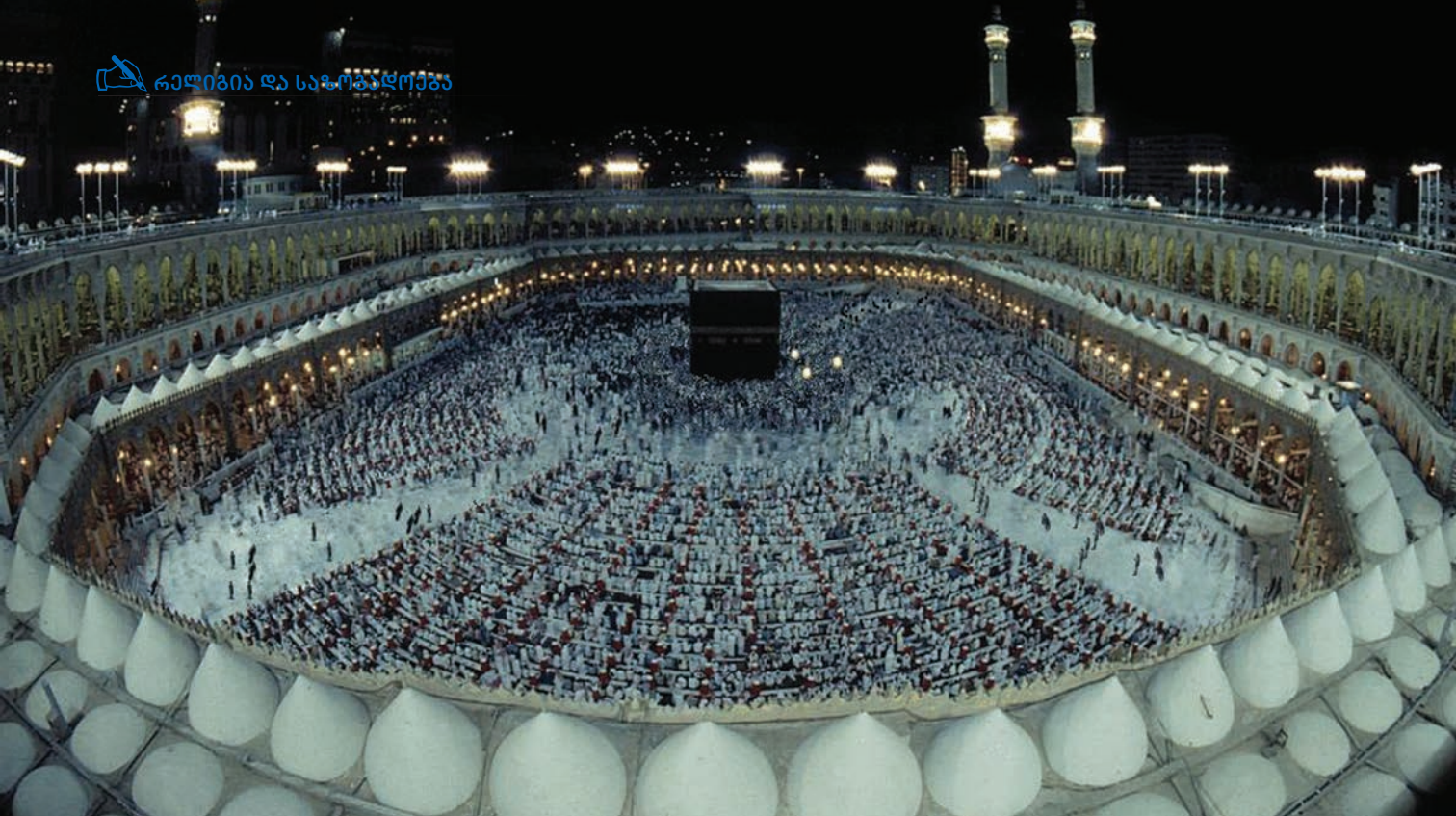
შეაფაროს თავი. ღვთისმსახურებები, რომლებიც პიროვნებას მარტოობის მსგავსი გრძნობებისგან გადაარჩენის საშუალებას აძლევს, ადამიანში ნდობის გრძნობას ზრდის. ყოვლისშემძლე, ყოვლისმცოდნე და ყოვლისმომცველი გამჩენის წინაშე ყოფნა ადამიანს თავისუფლებასა და სიმშვიდეს მიანიჭებს.

შესაძლებელია, ცხოვრებაში ადამიანს ძალიან ბევრი დარდი, ავადმყოფობა და უბედურება დაატყდეს თავს, რის გამოც არ არის გამორიცხული, რომ ის აღნიშნული, არასახარბიელო შემთხვევების ზეგავლენის ქვეშ მოექცეს. ასეთ მდგომარეობაში უზენაესი გამჩენის მიმართ წარმოთქმული ვედრება და უსაზღვროდ მპატიებელ დიად ღმერთზე შეფარება, ინდივიდს ნდობის განცდას, სიმშვიდესა და ბედნიერებას მიანიჭებს.

შესაძლებელია, ადამიანმა ნებისთ ან უნებლიედ ცოდვა ჩაიდინოს. ის ჩადენილი დანაშაულის გამო სინანულს აუცილებლად იგრძნობს. შეცდომის გამოსწორების მსურველი პიროვნება სინანულით აღსავსე გრძნობებს დიადი გამჩენის წინაშე თავისუფლად გამოხატავს. სინანულის გამხელა ადამიანს ნდობას გაუძლიერებს, რაც პიროვნებას პოზოტიურ ენარგიას შესძენს და ის ცხოვრებას უფრო კეთილი თვალით შეხედავს.

ადამიანი ღვთისმსახურების საშუალებით საკუთარ თავს შეიცნობს და შეეცდება გრძნობები გააკონტროლოს. იგი იმიტომ ასრულებს ღვთისმსახურებას, რომ გაიხსენოს დიადი გამჩენი და გამოხატოს უზენაესი ალლაჰის მიმართ განცდილი უდიდესი სიყვარული. გამომდინარე აქედან, ღვთისმსახურება ადამიანში პასუხისმგებლობას განავითარებს. მუსლიმი, რომელმაც იცის გამჩენის წინაშე თავისი უფლება-მოვალეობები, იფიქრებს, როგორც წარსულზე, ასევე მომავალზე და ასე განიკითხავს საკუთარ თავს. იგი შეეცდება მატერიალური თუ სულიერი ცხოვრება შესაბამისად მოინესრიგოს. ■

ქაბა-სულოერი ძმობის გამოვლინების ცენტრი

უკვე მეორე წელია, რაც სრულიად საქართველოს მუსლიმთა სამმართველოს ეგიდით, ათეულობით ღრმადმორწმუნე მუსლიმი ისლამის აღმავლობის ცენტრს — წმინდა მიწებს სტუმრობს. ეს ყოველი მუსლიმისთვის არის როგორც ვალდებულება, ასევე სანადელი და სანატრელი სტუმრობა. ამაში დამერწმუნება ყველა ის პიროვნება, რომელიც მესჯიდი ჰარამში არსებულ ქაბას კედელთან მივიდა, ცრემლი დაღვარა და რომელიც უდიდესი სულიერების გრძნობამ მთელი სხეულით მოიცვა. იმ პიროვნებაში, რომელმაც მთელი გულითა და ღრმა რწმენით შეასრულა ჰაჯობის ვალდებულება, წმინდა მიწაზე სტუმრობით გაუღნთილი სულიერება მთელი ცხოვრების მანძილზე წარუშლელად დარჩება. შეუძლებელია, ადამიანმა სხვაგან ისეთი სიმშვიდე და ბედნიერება იგრძნოს, როგორც წმინდა ქალაქში მდებარე ქაბაში.

სტატიის სათაურში ავლნიშნეთ, ქაბა არის სულიერი ძმობის ცენტრი. აქ, ყოველ

წელს წმინდა მიწების ხილვას მოწყურებული, მილიონობით მორწმუნე ჩამოდის. განურჩევლად ეროვნების, კანის ფერისა და თანამდებობისა ყველა ქაბას ირგვლივ იყრის თავს. ზოგი თავისთვის, ზოგიც კი მზურვალე ხმით დიად გამჩენს ევედრება. 24 საათის განმავლობაში, იმ დროის გარდა როდესაც ფარდი ნამაზი სრულდება, ქაბას გარშემოვლა არ წყდება.

როდესაც, ნამაზის ეზანი სრულდება, იწყება მწკრივების შეკვრა, სადაც ვერ გაარჩევ თუ ვინ რომელი ქვეყნიდან არის, რა თანამდებობის პირია, მდიდარია თუ ღარიბი. განსაკუთრებით ამ დროს, ისეთი ერთობა ყალიბდება, რომლის მსგავსსაც ამქვეყნად ვერსად იხილავ.

აქ, რამაზნის თვეში, არ რჩება ისეთი ადგილი, სადაც სუფრა არ არის გაშლილი. აქ მწვერლაზე ალალი ლუკმის გაზიარებისა და ძმური გამასპინძლების სამაგალითო სცენა. აქ ნახავ ადამიანს, რომელსაც ხელში ხურმის კალათი უჭირავს და გარშემომყო-

ფეხს საღმრთო-მღმირი, გახარებული უნოდებს. ასევე ნახავ პიროვნებებს, რომლებიც ასობით ადამიანისთვის სუფრებს შლიან და ყველას გულწრფელად იწვევენ. ასევე ნახავ პიროვნებებს, რომლებიც ყველა შემხვედრს, ზემზემის წყალს, ყავას ან ჩაის სთავაზობენ. არ შეიძლება, რომ ყოველივე ამის მნახველმა ადამიანმა არ თქვას:

„აი, ეს არის ძმობა!“

სწორედ აქ ნახავ, ისეთ ძმურ ურთიერთობებს, რომლებსაც დღეს მუსლიმები ძალიან საჭიროებენ. აქ გატარებული ყოველი წუთი, ადამიანს აძლევს იმის ძალას, რომ სულიერი ძმა საკუთარ თავზე წინ დააყენოს და განვდილი ხურმა, ჩაი თუ ყავა გვერდში მყოფს გადაანდოს. მიუხედავად იმისა, რომ მათ ერთმანეთის არ ესმით, ღიმილიც კი საკმარისია, იმისათვის, რომ ერთმანეთს გაუგონ. ერთმანეთისთვის ხელის ჩამოთმევა ანადგურებს მათ გულებში არსებულ წუხილს. გულს ათბობს ერთმანეთზე ღიმილით შეხედვა, აქ ფეხზე მდგომს ადგილს უთმობენ, ჩქარი ნაბიჯით მოსიარულეს გზას უხსნიან.

რატომ ვერ ვხვდებით სხვა ადგილას ან სხვა დროს სულიერი ძმობის ისეთ უმაღლეს გამოვლინებას, რომელსაც ქაბას ირგვლივ ვგრძნობთ და ვხედავთ?

პასუხი, ალბათ, ყველას გვაინტერესებს. მართალია, მუსლიმების სულიერი ძმო-

ბა ისლამის ერთ-ერთი მთავარი დებულებაა, მაგრამ, შეიძლება ითქვას, რომ დღეს, აღნიშნული ძმობა უგულებელყოფის სტადიაშია, მიუხედავად იმისა, რომ მუსლიმი საზოგადოება ითავისებს იმ აიათში არსებულ პრინციპს, სადაც ნაბრძანებია:

„რამეთუ მორწმუნენი ძმები არიან. მაშ, გამოასწორეთ თქვენს ძმებს შორის არსებული და გეშინოდეთ ალლაჰისა, ეგებ შეწყალებულნი იქმნეთ თქვენ!“

გამომდინარე ზემოთ მოცემული აიათიდან, პასუხი შეიძლება მარტივად აიხსნას. ან არ ვიცით სულიერი ძმის მიმართ ჩვენი ვალდებულებები, ან ეგოიზმმა შეგვიპყრო და წინა პლანზე საკუთარ მოთხოვნილებებს ვაყენებთ, ან კიდევ აიათის წინაშე პასუხისმგებლობას სათანადოდ ვერ ვითავისებთ. ჯერ კიდევ არ არის გვიან! ძალიან დიდი დრო გვაქვს იმისთვის, რომ განვამტკიცოთ და გავაძლიეროთ სულიერი ძმის მიმართ ყურადღება.

დაე, უზენაესმა ალლაჰმა ყველა მორწმუნეს მოგვცეს იმის შესაძლებლობა, რომ წილად გვერგოს ამ წმინდა ადგილების მონახულება, ნამდვილი სულიერი ძმობის შეგრძნება. დაე, უზენაესმა ალლაჰმა მოგვცეს იმის ძალა, რომ ვიყოთ ღირსეული მორწმუნენი, როლებსაც სიკვდილის კი არ შეეშინდებათ, არამედ მასში მარადიულ სიცოცხლეს დაინახავენ. ■

 ალექსანდრე ნაკაიძე

ბედნიერი ქორწინება -სიყვარული, ერთგულება და თავგანწირვა

ჩვენ, როგორც მუსლიმმა საზოგადოებაში, კარგად უნდა ვიცოდეთ და ყოველდღიურ ცხოვრებაში მტკიცედ უნდა გავითავისოთ უკეთილშობილესი შუამავლის შემდეგი ძვირფასი სიტყვები: „*ვინც ჩვენ გვატყუებს ის ჩვენს რიგებში ვერ იქნება*“ (მუსლიმი, იმან, 164)“

ნებისმიერ სიტუაციაში, სულიერი ძმის მოტყუება ან მისი მიზანმიმართულად შეცდომაში შეყვანა მორწმუნე ადამიანის მხრიდან, უპირველეს ყოვლისა, ღალატის მაჩვენებელია. რწმენით გაჯერებული პიროვნებისთვის ზემოთმოყვანილი ძვირფასი ჰადისი მრავლისმეტყველი და გამაფრთხილებელია. უნდა აღინიშნოს, რომ სულიერი ძმის ღალატი პიროვნებას რწმენის გარეთ არ დატოვებს, მაგრამ წმინდა შუამავლის სიყვარულს ნამდვილად დააშორებს, რაც მისთვის ცუდის მომასწავებელია.

თუკი ბედნიერი ქორწინებისთვის აუცილებელ ორ მნიშვნელოვან საკითხს დავასახელებთ, ესენი აუცილებლად სიყვარული და ერთგულება უნდა იყოს. სწორედ სიყვარული კვებავს ერთგულებას. ერთგულება არის ერთად ცხოვრების გარდაუვალი პირობა. გამომდინარე აქედან. ცოლ-ქმარს

შორის ჩამოვარდნილმა თუნდაც უმნიშვნელო უნდობლობამ, შესაძლებელია ოჯახი დანგრევის პირას მიიყვანოს. ამიტომაც წყვილმა, პირველ რიგში, ღალატზე ქმედებებით ყველაფერი უნდა ილწონოს იმისათვის, რომ ურთიერთ სიყვარული მტკიცედ იყოს დაცული.

ახალგაზრდა წყვილები გარესამყაროს მიერ შემოთავაზებული უარყოფითი ზეგავლენის ქვეშ უფრო ადვილად ექცევიან. იმისათვის, რომ მათ ბედნიერი ქორწინება დაიცვან, აუცილებელია, ყოველგვარ საეჭვო სიტუაციას განერიდონ. ნებისმიერი ასაკის წყვილმა უკეთილშობილესი შუამავლის ცხოვრებას უნდა გადახედოს და მას მიბაძოს. ვინაიდან წმინდა მუჰამედის სანიმუშო ცხოვრების თითქმის ყველა დეტალი ჩვენამდე მოღწეულია.

ქორწინების მეორე და მნიშვნელოვანი შემადგენელი თავგანწირულობაა. ცოლ-ქმარმა ერთმანეთისთვის ყველაფერი უნდა გაიღოს და ამასთან, ორივე მხარემ ერთმანეთი უზენაესი ალლაჰის ამანათად უნდა მიიჩნიოს.

დღეს ერთგულების გრძნობა საკმაოდ

შესუსტებულია, რისი უშუალო მიზეზიც, ისეთი სახის სატელევიზიო გადაცემებია, რომელთა ოჯახურ გარემოში ყურება მიზანშეწონილად არ ითვლება. ასეთი ფორმატის სერიאלები თუ გადაცემები უფრო მეტ ზეგავლენას ისეთ ახალგაზრდებზე ახდენს, რომლებიც ოჯახის შექმნაზე ფიქრობენ, და მათში უიმედობისა და უნდობლობის გრძნობას აყალიბებს.

ჩვენი ეპოქის ყველაზე მნიშვნელოვან პრობლემათაგან ერთ-ერთი ოჯახური ინსტიტუტის დაკნინებაა. ერთი მხრივ, არის ამ უმნიშვნელოვანესი ინსტიტუტის შენარჩუნების მცდელობა, ხოლო მეორე მხრივ, არსებობს ფაქტორები, რომლებიც ხელს უწყობს ოჯახების ნგრევასა და ღირსება შელახული შთამომავლობის გამოჩენას.

უზნეო გადაცემები და ვირტუალური სიბინძურის ზეგავლენის ქვეშ მოქცეული გონება, საზოგადოებას ხრწნის. ამ შემთხვევაში ზარალდებიან როგორც მშობლები, ასევე მათ მიერ ამ ქვეყანაზე მოვლენილი უცოდველი შთამომავლობა.

როგორც ვიცით და გვნამს, კაცობრიობა ერთი ოჯახისგან გამრავლდა. წმინდა ადამისა და ჰავას მიერ შექმნილი პირველი ოჯახი, დღეს მილიარდობით ადამიანის გამრავლების საძირკველია. გამომდინარე აქედან, ოჯახის ინსტიტუტის დაცვა და შენარჩუნება მთავარი ამოცანაა.

ალსანიშნავია, რომ დიადმა გამჩენმა კაცობრიობა ერთი მდედრისა და მამრისგან გააჩინა, შემდეგ ისინი ტომებად დაჰყო. წმინდა ყურანში ეს საკითხი შემდეგნაირად

არის გადმოცემული:

„ჰეი, ადამიანო! შეეჯელად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. შეეჯელად, თქვენგან ყველაზე პატივდებული ალლაჰის წინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმოსიშია. შეეჯელად, ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა, ყველაფრისმცოდნეა!“

ნამდვილად არასახარბიელოა ის, რომ ოჯახის სინმინდისა და სულიერ მოთხოვნილებებზე დაფუძნებული ცხოვრების წესის არად მიჩნევა, თანამედროვე

გაგებით წახალისებულია.

ასევე ძალიან სამწუხაროა, რომ ასეთი აზროვნება დღეს ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლების კონტექსტში განიხილება.

ოჯახური ცხოვრება ბუნებრივი მოვლენაა. ადამიანების გარდა ოჯახი, ერთად ცხოვრება და ოჯახის წევრების მიმართ მფარველობა სხვა

ცოცხალ არსებებშიც არსებობს. თუ დავაკვირდებით ცხოველთა სამყაროს, კარგად დავინახავთ, რომ ისინი ღვთიური მექანიზმით იმართებიან.

არ შეიძლება ადამიანმა სადმე ისე ბედნიერად იგრძნოს თავი, როგორც ოჯახში. ამიტომ ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ბედნიერი ოჯახი ამქვეყნიური სამოთხეა. კიდევ ერთხელ, უნდა აღინიშნოს, რომ სრული ბედნიერებისთვის ცოლ-ქმრის მხრიდან განსახორციელებელი ძირითადი პრინციპები სიყვარული, ერთგულება და თავგანწირვაა. ■

თავსაფარი ქალის ნამუსის ფარია

თავსაფრის, როგორც ქალის ერთ-ერთი სამკაულის, დანიშნულება მისი უცხო და ავი თვალისგან დაცვაა. თავსაფრის ტარების ძირითადი მიზანი უზენაესი ალ-ლაჰის კმაყოფილების დამსახურებაა. ქალისთვის ისლამის შესაბამისი ჩაცმულობა არა თავისუფლების შეზღუდვას, არამედ მისი ღირსებისა და ნამუსის დაცვას ისახავს მიზნად. უზენაესი ალლაჰი ამ თემასთან დაკავშირებით ბრძანებს:

„ჰეი შუამავალო! უთხარი შენს ცოლებს, ქალიშვილებს და მორწმუნე კაცთა ცოლებს, რომ მოისხან საბურველი! ეს უფრო ახლოსაა, რომ უკეთ გამოსაცნობი იყვნენ და არ მიაყენონ შეურაცხყოფა. და ალლაჰი შემნდობია, მწყალობელია!“ (სურა აჰზაბი, აიათი 59)

ისლამი იმ ბრძანებიდან გამომდინარე, რომელიც ქალს თავსაფრის ტარებისკენ მოუწოდებს, მიზნად ისახავს მის დაცვას, მისი როლის ამაღლებასა და ღირსეულ პიროვნებად მის გადაქცევას. აშკარაა, რომ დაფარვით ვცდილობთ იმის დაცვას, რაზეც არ გვინდა, რომ გარემოებამ უარყოფითად იმოქმედოს, წმინდა ყურანში, სურა „ნურის“ 31-ე აიათში ნათქვამია:

„და უთხარი მორწმუნე ქალებს, მორიდონ თვალნი მათნი აკრძალულს და დაიცვან ნამუსი მათნი და არ გამოაჩინონ თავიანთი სამშვენიისები, გარდა მოჩანს რაც მისგან...“

მორწმუნეთა დედა ძვირფასი აიშე თავსაფრის ტარების ბრძანების ზეგარდმოვლენის შემდგომ პერიოდს ასე ხნის: „უზე-

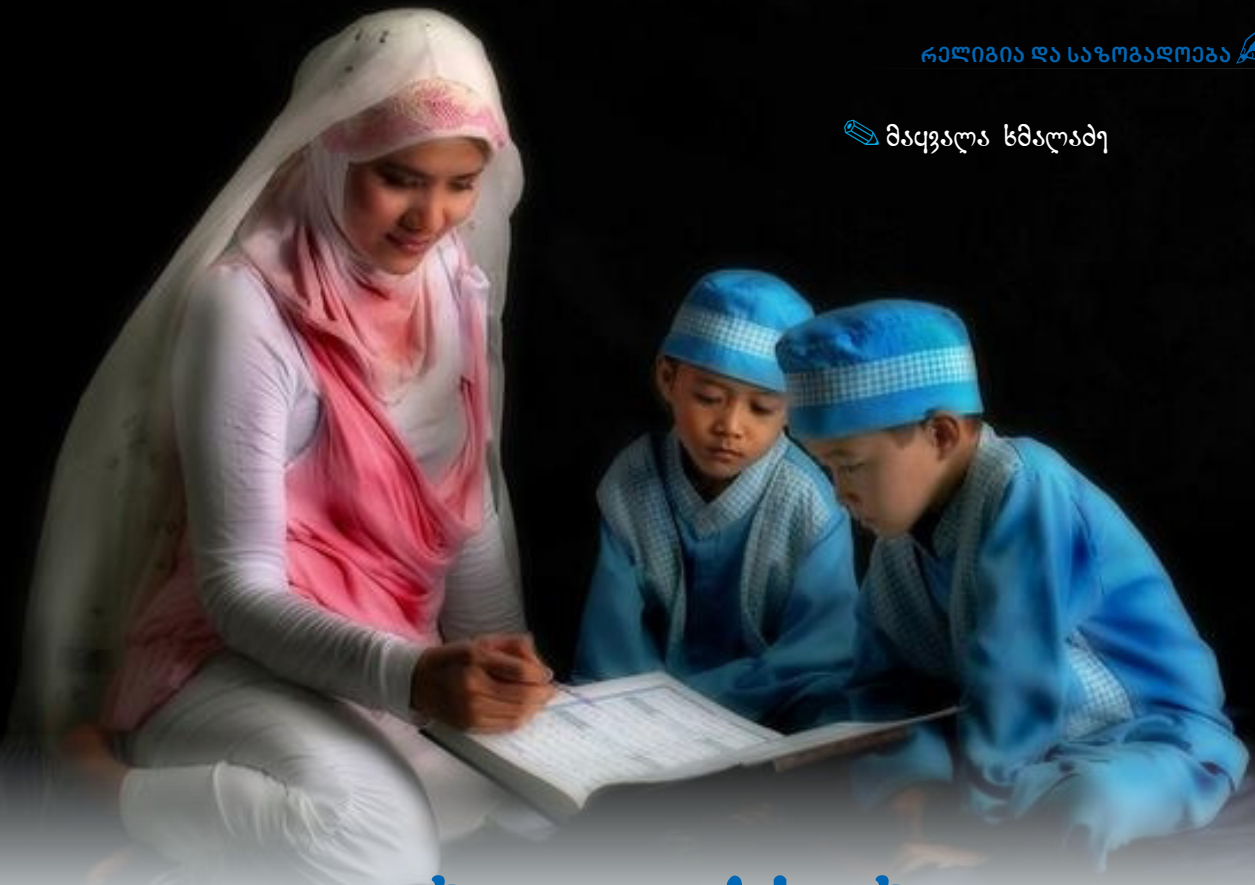
ნაესი ალლაჰი იყოს კმაყოფილი მუჰაჯირი ქალებით! აიათის ზეგარდმოვლენისთანავე მათ კაბებს ბოლოები შემოაჭრეს და მისგან თავსაფარი გააკეთეს“.

უკეთილშობილესი შუამავალი ბრძანებს:

„უზენაესი ალლაჰი თავსაფრის გარეშე ზრდასრული ქალის ნალოც ნამაზს არ მიიღებს“.

დაფარვაში იგულისხმება ის, რომ არ უნდა ჩანდეს სხეული და არ უნდა იკვეთებოდეს მისი კონტურები. თუ ტანსაცმლის მიღმა შესაძლებელია კანის ფერის გარჩევა, ეს დაფარვად არ ითვლება, ვინაიდან ქალი ამ დროს უცხო მამაკაცისთვის მიმზიდველი ხდება.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მუსლიმმა ქალმა, სუსტი სქესის წაემომადგენლისთვის განკუთვნილ ჩაცმულობასა და ქცევებს ყურადღება უნდა მიაქციოს. ის არ უნდა ილტვოდეს მამაკაცისთვის განკუთვნილი ტანსაცმლის ჩაცმისკენ და მისთვის დამახასიათებელი ქცევებისკენ. ყოველი სქესის წარმომადგენელი მაშინ არიან ღირსეულნი, როცა თავისთვის განკუთვნილი ქცევებისა და თვისებების მატარებელნი არიან. გამომდინარე აქედან, ყველა ქალი ვალდებულია, სუფთა და სადა ჩაცმულობით სხვებისთვის სამაგალითო იყოს. ისლამი სწორედ ასეთ ქალებს ადიდებს და სამოთხეში ადგილის დამკვიდრებას უმახარობლებს, რომლებიც სხვების მიმართ პატივისცემასა და გულისხმიერებას იჩენენ. ■

ღედობა ღირსებაა

ქალის ღირსებათა შორის ყველაზე გამორჩეული ადგილი დედობრივ გრძნობას უჭირავს. დედობა ხალისი და ტკობაა. სწორედ დედაა ის, ვისაც, შეუძლია საზოგადოება აამაღლოს ან პირიქით, გაანადგუროს. საზოგადოების გადარჩენა სწორედ ღირსეული და ერთგული დედების აღზრდათაა შესაძლებელი.

ისლამმა, ქალს დედობის თვისებიდან გამომდინარე ყველაზე ძვირფასი და ღირსეული ადგილი მიანიჭა. ქალმა, რომელიც ისტორიის გარკვეულ პერიოდებში დაჩაგრული და შეურაცხყოფილი იყო, სწორედ ისლამის წყალობით დაიმკვიდრა ღირსეული და გამორჩეული ადგილი ასაზოგადოებაში.

ისლამი, რომელიც ყველას მიმართ კარგი მოპყრობისა და სხვისი უფლებების შელახვისგან შორს დგომისკენ მოგვიწოდებს, მამისა და განსაკუთრებით დედისადმი პატივისცემის გამორჩენას გვიბრძანებს.

უზენაესი ალლაჰის წმინდა ყურანში, სურა აჰყაფის მე-15-ე აიათში ბრძანებს:

„და ვუანდერძეთ ადამიანს სიკეთე მშობლების მიმართ. ატარა დედამ თავისმა გაჭირვება-გაჭირვებით, მოავლინა ქვეყანას ტანჯვით, ხოლო ფეხმძიმობა და ძუძუდან მოშორება ოცდაათ თვეს გრძელდება. ბოლოს როცა მიაღწევს სრულწლოვანებას და შეიქმნება ორმოცი წლის, იტყვის: „ღმერთო ჩემო! შთამაგონე, რომ მადლიერი ვიყო იმისთვის, რაც მიბოძე მე და ჩემს მშობლებს, და რომ ვჰქმნა კეთილი საქმე, რომელსაც მოიწონებ. და მომმადლე სიკეთე ჩემს შთამომავლობაში. უეჭველად, შენ გთხოვ შენდობას და უეჭველად, მე ერთ-ერთი მუსლიმთაგანი ვარ!“

აღსანიშნავია, რომ შეილების ამქვეყნად მოვლენის საბაბი დედები არიან. დედა ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ სიყვარულითა და გულისხმიერებით აღზარდოს თავისი პირმშო. წმინდა ყურანის ძალიან ბევრ აიათში უზენაეს ალლაჰისადმი მორჩილებისა და მსახურების შემდეგ, მშობლების მიმართ მორჩილება და პატივისცემის გამოხატვაა ნაბრძანები. ამ შემთხვევაში მნიშვნელობა არ აქვს იმას, მშობელი მუსლიმია თუ არამუსლიმი,

ცოდვილია თუ ღრმადმორწმუნე.

ნამდვილი დედა, მთელი სიცოცხლის განმავლობაში, შვილისთვის როგორც ქონებას, ასევე სიცოცხლესაც დაუფიქრებლად სწირავს. დედა თავის შვილს, ჯერ მუცლით, შემდეგ მკლავებით, ხოლო ამის შემდეგ მუდმივად გულით ატარებს.

რა თქმა უნდა, მშობლები ჩვენთვის გაკეთებული სიკეთისა და გამოჩენილი გულისხმიერების სანაცვლოდ არაფერს ითხოვენ. მათ მხოლოდ სურთ, რომ დავაფასოთ და ჩვენს აღზრდაში მათ მიერ გაწეულ ღვაწლს სათანადო პატივი ვცეთ. შვილების აღზრდაში უამრავ სიძნელეა მოვლილი მშობელი, რომელიც შვილის გულისთვის სიცოცხლესაც დაუფიქრებლად გასწირავს, პირმშოსგან ითხოვს, რომ ის საზოგადოებისთვის კარგი, ღირსეული და წარმატებული პიროვნება იყოს. ეს იქნება მისთვის ყველაზე ღირებული და გაწეული ჯაფის ძვირფასი ნაყოფი. ეს გაახარებს და ბედნიერებას მოუტანს ნებისმიერ მშობელს. ეს იქნება მათთვის უდიდესი და ყოველად შეუფასებელი საჩუქარი.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ მშობლის წინაშე ურჩობა, მისადმი მიმართ ცუდი მოპყრობა იმ დიდ ცოდვათაგანია, რომლის გამოც ადამიანი უზენაესი ალლაჰის სასჯელს იმსახურებს. უკეთილშობილესი შუამავალი ერთ-ერთ ჰადისში ბრძანებს:

„შერცხვენილი იყოს ის, ვინც დედამისის მოხუცებულობას მოესწრება და სამოთხეს ვერ დაიმსახურებს“ (თირმიზი, დავათ 101)

დედებს არასოდეს უნდა ვაწყენინოთ და როდესაც მოხუცებულობის ასაკს მიაღწევენ, შევეცადოთ, რომ მათი ყველა მატერიალური თუ სულიერი მოთხოვნილება უზრუნველვყოთ. შეძლების ფარგლებში ყველაფერი უნდა ვიღონოთ იმისათვის, რომ მათ დარჩენილი სიცოცხლე მშვიდად გაატარონ.

მშობლების მიმართ დამოკიდებულების შესახებ უზენაესი ალლაჰი წმინდა ყურანის სურა „ისრას“ 23-ე აიათში ბრძანებს:

„და დაგიდგინა შენმა ღმერთმა, რომ არ ეთაყვანოთ არავის, გარდა მისი და კეთილად მოექცეთ მშობლებს. თუ მშობელთაგან ერთ-ერთი ან ორივე მიაღწევს მოხუცებულობამდე, არ უთხრა: „უჰ!“ და არ გაუწყრე მათ და ლამაზი სიტყვა უთხარი!“

როგორც ვხედავთ, ისლამი მშობლების მიმართ კეთილ დამოკიდებულებას, მათი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას, მათი გულის გახარებას, მათზე მოწყალების ფრთების გადაფარებასა და მათთვის კეთილვედრებას ბრძანებს. სასტიკად კრძალავს, მშობლების გულის ტკენას, მათთან კავშირის განწყვეტას, უხეშ მიმართვას და ყოველგვარ წინააღმდეგობას. პარალელურად უნდა აღინიშნოს, რომ, პირველ რიგში ოჯახის წევრების, შემდეგ ახლო ნათესავებისა და უფროსების დაფასება, პატივების მიმართ თავმდაბლური და კეთილი დამოკიდებულება საუკეთესო ზნეობის პრინციპებს ექვემდებარება. ამჟამად ოჯახური ურთიერთობები ნელა-ნელა ცივდება გამომდინარე აქედან, მშობლები დღეს უფრო მეტ ყურადღებას და დაფასებას საჭიროებენ. ასეთი მიდგომა მათ მარტოობისგან გადაარჩენს, რაც ოჯახს ყველასათვის მშვიდი ამოსუნთქვის ადგილად აქცევს. ასეთი ოჯახი წარმოუდგენლად ლამაზ და ბედნიერ გარემოდ წარმოგვიდგება. ■

იმამი შაფი

შაფი მეზჰების ფუძემდებელი მუჰამედ ბინ, იდრის ეშ-შაფი. (150-204)

იმამი შაფი 767 წელს პალესტინის ქალაქ ლაზაში დაიბადა. მისი სახელი ბაბუას, შაფი იბნ ეს საიბს უკავშირდება. იგი აბდი მენაფის გვარის შთამომავალია, რომელიც უკეთილშობილესი შუამავლის გვარს უერთდება.

შაფს მამა ადრეულ ასაკში გარდაეცვალა. სიღარიბეში ჩავარდნილმა დედამ, მექაში წასვლის გადაწყვეტილება მიიღო. იქ ჩასვლისთანავე შვილს სწავლა-განათლებისკენ მისცა მიმართულება. შაფი გამჭრიახი ნიჭით გამოირჩეოდა. მან შვიდი წლის ასაკში ყურანი, ხოლო ათი წლისამ იმამი მალიქის ჰადისის კრებული „ელ მუვატტა“ დაიზეპირა. შაფის ცოდნამ თხუთმეტი წლის ასაკში ფეტვის გაცემის დონეს მიაღწია. მას უკვე თავისუფლად შეეძლო ამა თუ იმ რელიგიურ საკითხთან დაკავშირებით დასმულ კითხვებზე პასუხი გაეცა.

ამის შემდეგ, დაახლოებით ოცი წელი, უდაბნოში ჰუზეილის ტომთან ერთად იცხოვრა. იქ მთელი დრო, არაბული ენის გრამატიკის შესწავლასა და უმეცრების ხანის პოეზიის დაუფლებას დაუთმო. ასე მან არაბული კულტურისა და ენის ცოდნით ფართოდ გაითქვა სახელი.

ამის შემდეგ იმამ შაფიმ რამდენიმე სწავლულისგან ჰადისის გაკვეთილები მიიღო. ის მექას გუბერნატორის სარეკომენდაციო წერილით მედინაში წავიდა. იქ იმამ მალიქს შეხვდა და „ელ მუვატტას“ ზეპირად ცოდნის შესახებ აუწყა, შემდეგ კი მთელი დრო ფიქს დაუთმო და იმამ მალიქისგან ჰიჯაზის ფიქიჰი ისწავლა. მაშინ, როდესაც იმამ მალიქმა შაფის საოცარი ნიჭი და შემეცნების მაღალი დონე დაინახა, მას შემდეგი დარიგება მისცა: „მუჰამედ! ალლაჰის გეშინოდეს, ცოდვებს ერიდე; ვინაიდან ახლო მომავალში შენში დიდ პიროვნებას ვხედავ. უზენაესი ალლაჰის მიერ ბოძებული ეს სინათლე ცოდვებით არ ჩააქრო,“ როგორც აღვნიშნეთ, იმამ შაფმა მედინაში იმამი მა-

ლიქისგან ფიქიჰისა და ჰადისის ცოდნა მიიღო.

ამის შემდეგ იმამი შაფი იემენში წავიდა. იემენის ყადმა მუსაბ ბინ აბდილლაჰ ელ ყურეიშმა ის სახელმწიფო სამსახურში დაასაქმა. იმ ხანებში იემენის ჰალიფე ჰარუნ ელ რაშიდი შიშობდა, რომ კეთილშობილი ალის მხარდამჭერებისგან რაიმე სახის შეურაცხყოფა არ მიეღო, ამის გამო, მიუხედავად იმისა, რომ შიიზმის მიმდევარი არ იყო, იმამი შაფის მაინც მოუწია ჰალიფეს წინაშე წარსდგომა. მაგრამ, როდესაც უდანაშაულობა დაუმტკიცდა, ჰალიფემ ის გაათავისუფლა და, შესაბამისი მატერიალური დახმარებაც გაუწია. ამის შემდეგ, დაახლოებით 12 წელი, ჰიჯრით 183-195 წლებში ერაყის დედაქალაქ ბაღდათში დაჰყო. იქ მან მუჰამედ ბინ ჰასან ეშ-შეიბანისგან ერაყელი ფაქიჰის სწავლულების ნაწარმოებები შეისწავლა.

იმამი შაფი ჰიჯრით 195 წელს ბაღდათში იმამ აჰმედ ბინ ჰანბალს შეხვდა. მისგან კი ჰანბელი მეზჰების ფიქიჰი და მეთოდოლოგია ისწავლა. მან ბაღდათში ძველი მეზჰების საფუძვლების შემცველი ნაწარმოები (ელ ჰუჯჯე) დაწერა. შემდეგში ჰიჯრით 200 წელს ეგვიპტეში წავიდა, სადაც თავისი მოსაზრებები ფართოდ გაავრცელა. იმამი შაფი ჰიჯრით 204 წელს რეჯების მთვარის მინურულს პარასკევ დღეს გარდაიცვალა და იქვე ეგვიპტეში დაკრძალეს.

იმამი შაფის პიროვნულობასა და მაღალ ზნეობასთან ერთად აუცილებელია ვისაუბროთ, მის ღვთისმოსაობაზე, კარგ ხასიათზე. როდესაც მის მოსწავლეებს იმამ შაფის შესახებ ჰკითხეს, ასეთი პასუხი მიიღეს: „მაშინ, როცა ძვირფასი შაფი რომელიმე აიათის განმარტებას დაიწყებდა, ისე საუბრობდა, რომ, თითქოს, აიათის ზეგარდმოვლენის მომენტს თვალთ ხედავდა და განიცდიდა“.

იმამი შაფი მრავალმხრივი ცოდნის მფლობელი სწავლული იყო. მან კარდაგ იცოდა ჰიჯაზისა და ერაყის ფიქიჰი. ■

გულის სიღრმეები

www.osmannuritopbas.com

ოსმან ნური თოფბაში

საიდუმლო და აღთქმა

„განკითხვის დღეს უზენაესი ალლაჰის მიერ ყველაზე მძიმე სასჯელს დაიმსახურებს ის, ვინც მეუღლესთან მომხდარის შესახებ სხვებს მოუყვება“. (მუსლიმ, ნიქაჰი, 123/124)

კაცობრიობისთვის საუკეთესო ზნეობის მასწავლებლად მოვლენილი უკეთილშობილეს შუამავალი, კატეგორიულად კრძალავს ცოლ-ქმარს შორის არსებული საიდუმლოების გაცემას. ეს იგივეა, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანი ამანათისთვის ლაღატი.

ერთხელ, როდესაც მეგობრები საუბრობდნენ, ერთ-ერთმა მათგანმა თქვა, რომ მეუღლეს უნდა გაშორებოდა. მეგობრები ინტერესმა შუიპყრო და მიზეზის გამოკითხეს. ისლამის ზნეობით აღზრდილი ეს პიროვნება ამხანაგებს მიუბრუნდა და ჰკითხა: „ჩემო მეგობრებო, როგორ შეიძლება ჩემი მეუღლის ნაკლოვნებების შესახებ თქვენ გიამბოთ?

მაგრამ, რამდენიმე ხნის შემდეგ ცნობისმოყვარე ამხანაგები მეგობრის მოსახულებლად მაშინ მივიდნენ, როცა იგი მეუღლესთან გაყრილი იყო. ისინი ფიქრობდნენ, რომ ამჯერად მაინც გაიგებდნენ, მეუღლესთან მისი განშორების მიზეზს. მათ ჰკითხეს: „იმედია ახლა მაინც იტყვი თუ რატომ გაშორდი მეუღლეს, მასთან ხომ არანაირი ურთიერთობა აღარ გაქვს. ძალიან გვაინტერესებს, მეუღლეს რატომ გაშორდი“.

საუკეთესო ზნეობისა და სულის მფლობელმა პიროვნებამ, მათ მოკლე, კონკრეტული და დამაფიქრებელი პასუხი გასცა: „მამ, მითხარით, როგორ შემიძლება ვიღაც, უცხო ქალის ნაკლოვნებების შესახებ გესაუბროთ?

დღევანდელი გადასახედიდან, ოჯახისა და საზოგადოების სიმშვიდისა და ბედნიერების შესანარჩუნებლად ნამდვილად დამაფიქრებელი და ძალიანსათუთი ნათქვამია.

უზენაესი ალლაჰი წმინდა ყურანში, იმ ორი პიროვნების ერთად ცხოვრებაზე, სიახლოვესა და ერთგულებაზე ამახვილებს ყურადღებას, რომლებიც სანამ დაქორწინდებოდნენ, ერთმანეთისთვის სრულიად უცხონი იყვნენ. დიადმა ღმერთმა ამ დონის სიახლოვე და ერთგულება, მხოლოდ ცოლ-ქმარისთვის მიიჩნია სათანადოდ. ღვთიური ნებით, ერთმანეთთან ნიქაჰით შეუღლებული ცოლ-ქმარი, ერთობლივ ცხოვრებასთან დაკავშირებულ საკითხებს ყოველთვის დიდი ყურადღებითა და გულწრფელობით უნდა მოეკიდონ. ცოლ-ქმარი ვალდებულია, რომ ის, რაც მათ შორის ხდება არავითარ შემთხვევაში სხვას არ გააგებინონ და მტკიცედ დაიცვან ოჯახის საიდუმლოებები.

ებუ საიდ ელ ჰუდრი აღნიშნული პრინციპის უგულებელმყოფელების შესახებ უკეთილშობილესი შუამავლის შემდეგ ჰადისს გადმოგვცემს:

„განკითხვის დღეს უზენაესი ალლა-

ჰის მიერ ყველაზე მძიმე სასჯელს დაიმსახურებს ის, ვინც მეუღლესთან მომხდარის შესახებ სხვებს მოუყვება“. (მუსლიმ, ნიჟაჰი, 123\124)

კაცობრიობისთვის საუკეთესო ზნეობის მასწავლებლად მოვლენილი უკეთილშობილეს შუამავალი, კატეგორიულად კრძალავს ცოლ-ქმარს შორის არსებული საიდუმლოების გაცემას. ეს იგივეა, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანი ამანათისთვის ღალატი.

აღსანიშნავია, რომ ამანათის ღალატს ისლამი კატეგორიულად კრძალავს და ასეთ საქციელს ყველაზე ცუდ თვისებად მიიჩნევს. წმინდა შუამავალი ბრძანებს: „მას, ვისთანაც ამანათი არ ინახება, რწმენა არ აქვს, ხოლო დაპირების არშემსრულებელი ურჯულოა“. (აჰმედ, III, 154, 135)

როდესაც უზენაესი ალლაჰი წმინდა ყურანში იმ მორწმუნეებზე საუბრობს, რომლებმაც მარადიული ბედნიერება დაიმსახურეს, კონკრეტულად, ამანათის უღალატობის საკითხს ეხება.

„და (კიდევ, ნეტარ არიან მორწმუნეები), რომელნიც დადებულ აღთქმას და ამანათს იცავენ“ (სურა მუყმინუნი, აიათი 8)

ძვირფასი ებუ ჰურეირე წმინდა შუამავლის შემდეგი ვედრების შესახებ გვამცნობს:

„ოჰ, დიადო გამჩენო! ამანათის ღალატისგან შენ დამიფარე“. (ებუ დავუდ, ვითირ 32/1547)

წმინდა მუჰამმედი ოჯახური საიდუმლოებების შენახვასა და ცოლ-ქმარს შორის კარგ ურთიერთდამოკიდებულებას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა და ამბობდა: „არც ერთმა მორწმუნემ მეუღლე არ შეიძულოს,

თუკი მისი, რომელიმე ხასიათი არ მოეწონება, გაიხსენოს ის ხასიათი, რომელიც მოსწონს“. (მუსლიმ, რადა 61)

არ უნდა დავივიწყოთ, რომ არ არსებობს ქალი ან მამაკაცი, რომელსაც რაიმე ნაკლი არ აქვს. მნიშვნელოვანი არის ის, რომ მეუღლეში არსებული ნაკლი არ უნდა იქნას გაზვიადებული. პრობლემა არასოდეს უნდა ავიდეს სიძულვილის დონეზე, არავითარ შემთხვევაში ოჯახის საუდუმლოება სააშკარაოზე არ უნდა იქნეს გამოტანილი.

მოკლედ, გულწრფელმა მორწმუნემ საიდუმლოების შენახვა კარგად იცის. იგი მისთვის განდობილ საიდუმლოს ისე გაუფრთხილდება, როგორც მიზარებულ ამანათს და დადებულ პირობას.

საიდუმლოების შენახვა პიროვნების სიმამაცის, რწმენისა და ზნეობის მაჩვენებელია. საიდუმლოების გაცემა კი ადამიანის ყველაზე ცუდი და მოუწონარი თვისებაა. არსებობს ისეთი რამ, რაც პიროვნების სრულფასოვნებას ზიანს მიაყენებს და მის ღირსებასა და ადამიანობას მიწასთან გაასწორებს.

დაე, უზენაესმა ალლაჰმა მსგავსი ქცევებისა და ხასიათისგან დაგვიფაროს! ჩვენს ოჯახებში, დაამკვიდროს ალლაჰის შუამავლის ბედნიერი ოჯახის სულიერება და მადლმოსილება! ამინ!

რელიგია და რა მნიშვნელობა გაქვს

პროფ. დრ. გარი მილლერი

ისლამი

გულა გოგიტიძე

მილლერი აღნიშნავს, რომ წმინდა ყურანის სიდიადეს არა მხოლოდ მუსლიმები, არამედ ძალიან ბევრი არამუსლიმი სწავლულიც აღიარებს. უფრო მეტიც ისლამის დაუძინებული მტრებიც კი ამ სინამდვილის აღიარებისგან თავს ვერ იკავებენ.

მისიონერი გარი მილლერი, **ფეჰდის** უნივერსიტეტში მათემატიკის პროფესორი იყო. ის გამუსლიმებამდე ხალხს ქრისტიანობისკენ მოუწოდებდა მაგრამ ისლამის მიღების შემდეგ გამართულ, ერთ-ერთ კონფერენციაზე მუსლიმებს შემდეგი სიტყვებით მიმართა:

„მუსლიმებო! იმ უდიდესი წყალობის ფასი სათანადოდ, რომ გაგეთავისებინათ, რომელიც მდგომარეობს იმაში, რომ უზენაესმა ალლაჰმა თქვენ მუსლიმებად და მუსლიმი დედ-მამის შვილებად მოგავლინათ, ასევე შანსი გქონდათ იმისა, რომ აღზრდილიყავით მუსლიმურ ოჯახში, უზენაეს ალლაჰის უსაზღვროდ მაღლიერნი იქნებოდით. თქვენს რელიგიაში არსებული, შუამავლობის, ღვთაების, ზემთაგონების, ხელმეორედ გაცოცხლების, განკითხვის დღისა და რწმენის სხვა დებულებების მნიშვნელობა სხვა რელიგიაში არსებულისგან მკვეთრად განსხვავებული და ამაღლებულია.

ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი, რამაც დამაფიქრა და ჩემზე დიდი ზეგავლენა მოახდინა, ეს რწმენის დოგამტიკასთან დაკავშირებული საკითხებია.“

როგორ გახდა მუსლიმი?

მილლერი იყო მისიონერი, რომელმაც ძალიან კარგად იცოდა ძველი აღთქმა. გარდა ამისა მას კარგად ესმოდა მათემატიკა. გამომდინარე აქედან, ყოველთვის ცდილობდა, რომ ესა თუ ის საკითხი ლოგიკურ ჩარჩოში განეხილა. ერთ დღესაც მან წმინდა ყურანის წაკითხვა გადაწყვიტა, მაგრამ არა იმ განზრახვით, რომ ისლამი შეესწავლა არამედ იმისთვის, რომ მოეპოვებინა ისეთი მასალა, რომელსაც გამოიყენებდა იმ მუსლიმების დასარწმუნებლად, რომლებსაც ქრისტიანობისკენ მოუწოდებდა. ის ელოდა, რომ საქმე ექნებოდა 14 საუკუნის წინ დაწერილ მოძველებულ ტექსტთან, რომელიც არაბეთის უდბნოების შესახებ ისტორიებით იქნებოდა სავსე. მაგრამ, როცა წმინდა წიგნს

კითხულობდა, მისი განცვიფრება უფრო მატულობდა. უფრო მეტიც იქ აღმოაჩინა ისეთი სინამდვილე, რომელიც ამქვეყნად სხვა წიგნში არ წაეკითხა.

მას აგერთვე ეგონა, რომ ისეთ მასალებს მოიძიებდა, რომლებიც უკეთილშობილეს მუჰამედს ﷺ შეეხოზოდა და ადამიანების გონებაში უარყოფითად აღიქმებოდა. ეგონა იქ წაიკითხავდა ისეთ რამეს, რომელიც წმინდა შუამავლის მეუღლეს, ძვირფას ხატიჯესა და მისი ოჯახს შეეხებოდა. მაგრამ ვერც მსგავსი რამ მოიძია. უფრო მეტიც, რამაც მილლერი ყველაზე მეტად გააკვირვა იყო ის, რომ ყურანის ერთ-ერთი სურა წმინდა მერიემის სახელს ატარებდა და აღნიშნულ სურაში წმინდა მერიემი ისე იყო ნაქები, რომ მსგავს სიტყვებს ვერც ერთ სხვა წმინდა წიგნში ვერ შეხვდებოდი. თუმცა აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ ყურანში არ მოიძებნება სურა, რომელიც ძვირფასი აიშესა და ფატიმას სახელს ატარებდეს. მილლერი კიდევ უფრო გაანცვიფრა იმან, რომ ყურანში წმინდა ისას სახელი 25 ჯერ არის ნახსენები, მაშინ, როდესაც წმინდა მუჰამედის სახლი სულ რაღაც ოთხჯერ მეორდება. ამის შემდეგ ყურანის კითხვას უფრო დიდ ყურადღებითა და ინტერესით მიუდგა. გონებაში სულ ის უტრიალებდა, რომ ნახავდა ისეთ აიათს, რასაც კრიტიკისთვის გამოიყენებდა. მაგრამ ბოლოს ისეთი მნიშვნელოვანი და საინტერესო აიათი წაიკითხა, რომელმაც ის ადგილზე გააქვავა.

„ნუთუ ისინი ყოველმხრივად არ გაიაზრებენ ყურანს? და რომ ყოფილიყო ალლაჰის გარდა სხვა წიაღიდან მოვლენილი, მასში უეჭველად, უამრავ გაუგებრობას იპოვიდნენ“.
(სურა ნისა, აიათი 82)

ამქვეყნად ვერც ერთი ავტორი ასეთი სიტყვის თქმას ვერ გაბედავს. რაც იმას ნიშნავს, რომ ვერც ერთი ავტორი ვერ იტყვის, რომ წიგნი დაწერეს და შეუძლებელია ვინმემ მასში შეცდომა აღმოაჩინოსო. ამ საკითხში არსებობს ერთი გამონაკლისი. ეს არის ყურანი, რომელიც ამბობს, რომ არ არსებობს მასში გაუგებრობა და ასეთ რამეს ვერასოდეს აღმოაჩენთ.

ერთ-ერთი აიათი, რომელზეც მილლერი დიდ ყურადღებას ამახვილებს, შემდეგია:

„ნუთუ ვერ დაინახეს, რომელთაც უარყევს, რომ ცანი და მიწა ერთიანი იყო, შემდეგ ჩვენ ერთმანეთისგან გაყვავით, (ჰაერით გაცალკევით) და გავაჩინეთ ყველა სულიერი წყლიდან. ნუთუ მაინც არ ირწმუნებენ?“
(სურა ენბია, აიათი 30)

ზემოთმოცემული აიათი სწორედ იმ მეცნიერული კვლევის საგანია, რომელმაც 1973 წელს ნობელის პრემია დაიმსახურა. ზემოთ ნახსენები მეცნიერული კვლევა ბიგ ბანგის საკითხს შეეხებოდა. აღნიშნული თეორიის მიხედვით არსებული სამყარო, სადაც კოსმოსი და ვარსკვლავები ერთი დიდი აფეთქების შედეგად წარმოიშვა.

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

აიათში ხსენებული სიტყვა **رَتْقًا** რეთყ“ შეერთებულ ობიექტს, ხოლო სიტყვა **فَفَتَقْنَاهُمْ** ფეთყ“ განცალკევებულს ნიშნავს. გამომდინარე აქედან ნათლად ჩანს, რომ დედამიწა და ცა ერთ დროს შეერთებული იყო. რაც ადასტურებს იმას, რომ უზენაესმა ალლაჰმა ისინი ერთმანეთისგან განაცალკევა.

არსებობს მოსაზრება, რომ უკეთილშობილეს მუჰამედს ﷺ, რომელმაც წმინდა ყურანი წარმოგვიდგინა, ეშმაკები ეხმარებოდნენ. ამ აბსურდულ მოსაზრებაზე პასუხის სახით წმინდა ყურანში ნათქვამია:

„ეშმაკებს არ გარდმოუვლენიათ ის (ყურანი)! ეს მათ არ შეეფერებათ და არც შესწევთ ამის უნარი! მათ ეკრძალებათ ყურის დაგდებაც კი!“ (სურა შუარა, აიათი 210-212)

სხვა აიათში კი არის მოთხოვნა, რომელიც ყურანის წაკითხვის დროს ჩაქოლილი ეშმაკისგან უზენაეს ალლაჰზე მიკედლებას შეეხება.

„მაშ, როცა კითხულობ ყურანს, ჯერ ალლაჰს მიეკედლე იმ ჩაქოლილი ეშმაკისგან!“
(სურა ნაჰლი, აიათი 98)

წარმოიდგინეთ, განა ეშმაკი ვინმეს წიგნის დაწერაში დაეხმარება და შემდეგ, მისი კითხვის წინ, უზენაეს ალლაჰზე მიკედლებას მოითხოვს? აღნიშნული აიათები წმინდა ყურანის შეუდარებლობისა და ხიბლის ერთ-ერთი გამოვლინებაა. მოსაზრებებზე, რომ-

ლებიც წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენიდან საუკუნეების შემდეგ წარმოიშვა, საკმაოდ ლოგიკური პასუხებია გაცემული. არ არსებობს სხვა წმინდა წიგნი, სადაც ასეთი მეთოდით არის საუბარი. მაგალითად როდესაც ახალი აღთქმა წინაპრების ისტორიებს გადმოცემს ამბობს: ამა და ამ ხელმწიფემ, აქა და აქ იცხოვრა, ამა და ამ სარდალმა ესა და ეს ბრძოლა გამართა და ამას ამდენი შვილი ჰყავდა, მათი სახელები ესენია, და ა.შ.

გარდა ამისა სხვა წიგნებში უმეტესწილად წყაროა მითითებული და გირჩევს, რომ თუ გინდა, ამ საკითხთან დაკავშირებით უფრო მეტი ინფორმაცია მოიპოვო, ესა და ეს წიგნი უნდა წაიკითო.

მაგრამ ყურანი ასეთი ნამდვილად არ არის. იგი მკითხველს ცოდნას აძლევს და აგრძნობინებს, რომ მან ახალი რამ ისწავლა. უფრო მეტიც, იმისათვის, რომ პიროვნება დარწმუნდეს იმაში, რომ ეს არ არის ადამიანის მიერ შექმნილი, კვლევა-ძიებას ურჩევს. მაგალითად: ძალიან საინტერესოა ის ფაქტი, რომ მაშინ, როდესაც წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენის პროცესი მიმდინარეობდა, მექელთაგან არავინ გამოსულა და უთქვამს, აქ ახალი არაფერია, ეს ჩვენ ისედაც ვიცოდითო. ამასთანავე მათ ვერ შეძლეს ისიც კი, რომ ყურანისთვის მისაღები შესაბამისი წყარო დაესახელებინათ, ვინაიდან ყურანის მიერ გადმოცემული ცოდნა ნამდვილად ახალი და ორიგინალური იყო. შეუძლებელი გახლდათ, რომ ის ადამიანის მიერ შექმნილი ყოფილიყო.

მილლერი ასევე აღნიშნავს, რომ წმინდა ყურანის სიდიადეს არა მხოლოდ მუსლიმები, არამედ ძალიან ბევრი არამუსლიმი სწავლულიც აღიარებს. უფრო მეტიც ისლამის დაუძინებელი მტრებიც კი ამ სინამდვილის აღიარებისგან თავს ვერ იკავებენ.

მილერის აზრით, წმინდა ყურანი ადამიანის, კერძოდ მუჰამედის მიერ შექმნილი რომ ყოფილიყო, დაწერდა იმას, რაც თავში მოუვოდოდა, რაც მას ანუხებდა, ან ადარდებდა, მაშინ წმინდა წიგნი სავსე იქნებოდა მისი გრძნობებით. თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ მან ძალიან ბევრი ტკბილი და მწარე

დღე გადაიტანა, ძალიან ბევრი უბედურება დაატყდა თავს, ბევრჯერ სიხარული განიცადა, არც ერთი მსგავსი მოვლენის შესახებ ყურანში მითითებული არ არის. მაგალითად, ყურანში არ არის ნახსენები, მისი საყვარელი მეუღლის, ძვირფასი ხატიჯეს გარდაცვალება, ასევე არაფერია ნათქვამი მისი შვილების შესახებ, რომლებიც, ფატიმას გამოკლებით, ადრეულ ასაკში, მის სიცოცხლეში გარდაიცვალნენ. უფრო მეტიც, არც ერთი მათგანის სახელიც კი არ არის ნახსენები.

ასევე ყურადღას ღვამს მილლერის შემდეგი მტკიცებულება. ახალი კათოლიკური ენციკლოპედიის ყურანთან დაკავშირებულ განმარტებაში წერია: „გასული ასწლეულების განმავლობაში ყურანის წყაროსთან დაკავშირებით უამრავი თეორია იქნა წამოყენებული. დღეს არ მოიძებნება გონიერი ადამიანი, რომელიც აღნიშნულ, რომელიმე თეორიას დაეთახმება“. როგორც ჩანს კათოლიკური ეკლესიაც კი იძულებული გახდა, რომ უარყოს ყველა ის მოსაზრება, რომელიც წმინდა ყურანის წყაროს ბაზილად ცნობას ემსახურებოდა. უნდა აღინიშნოს, რომ კათოლიკური ეკლესიისთვის წმინდა ყურანი ისევ ინარჩუნებს პრობლემატურობას. ვინაიდან ყურანი ნათლად განმარტავს, რომ იგი უზენაესი ალლაჰის მიერ ზემოთაგონების გზით ზეგარდმოველია. რაც იმას ნიშნავს, რომ კათოლიკური ეკლესიის დღემდე წამოყენებული მოსაზრება შეუსაბამო და არასწორია. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ისინი წმინდა ყურანს ღვთიურ წიგნად აღიარებენ. ამისათვის გამოკვლევებს აგრძელებენ და ყველაფერს ცდილობენ, რომ საზოგადოებას დაუმტკიცონ თავიანთი აზრების სისწორე, მაგრამ ამას ვერ ახერხებენ, ვერანაირად შეძლეს ისეთი მტკიცებულების მოტანა, რომელიც მისაღები იქნებოდა. კათოლიკურმა ეკლესიამ 14 საუკუნის განმავლობაში ყურანის წყაროსთან დაკავშირებით ყველასათვის მისაღები განმარტება ვერ მოიტანა, ანუ ისინი აღიარებენ, რომ წმინდა ყურანი არ არის ის წიგნი, რომლის უარყოფაც ადვილად შეიძლებელი. ■

ბედნიერების ეპიქით აღრთვითღვანებულია კაცობრიობა

მრავალი ასწლეულის განმავლობაში უმეცრების პერიოდის საზოგადოებიდან არ გამოსულა არც ერთი ისეთი პიროვნება, რომლის სათნოების შესახებ მოგონებას შთამომავლობა ინახავდეს. უზენაესი ალლაჰის ნებითა და შუამავლის სულიერი აღზრდის წყალობით საზოგადოებაში გამოჩნდნენ პიროვნებები, განსაკუთრებული ზნეობრივი თვისებებით, თვითორგანიზაციის მაღალი დონითა და თვითსრულყოფისკენ მისწრაფებით. ყურანის სულიერების ამთვისებელი, გულწრფელი და წმინდა რწმენის მქონე ეს ადამიანები, თავიანთი ცოდნით, შუამავლის (სელელელაჰუ ალეიჰი ვესელემ) მაგალითებითა და მისდამი სიყვარულის წყალობით, ერთ ადგილზე არ ჩერდებოდნენ. ისინი მიდიოდნენ შორეულ ქვეყნებში იმ ცოდნის გადასაცემად, რაც მათ ბედმა არგუნა წილად.

ისლამისა და ყურანის შესახებ შუამავ-

ლისგან მიღებულ ცოდნას თანამიმდევრები მსოფლიოში დაუღალავად ავრცელებდნენ. მისი მაგალითი მათ აღაფრთოვანებდა: ისინი ახალი ცნობებისათვის წმინდა შუამავალთან მიდიოდნენ და ისიც მათ უზენაესის ზეშთაგონებების არსს უხსნიდა. ამასთანავე წმიდა მუჰამედი, როგორც საუბრების, ასევე თავისივე ქცევის მეშვეობით გულმონყალებისა და სწორი ქცევის გაკვეთილებს ატარებდა. ეს იყო ისეთ ადამიანთა ეპოქა, რომელთა ცხოვრების მიზანი მუდმივი ცოდნის მიღება, შუამავალთან და უზენაეს ალლაჰთან ახლოს ყოფნის სურვილი და მისწრაფება გახდა.

თანამიმდევართა მსოფლმხედველობის საფუძველში თევზიდი (მეცნიერება ერთდამერთიანობის შესახებ) იყო ჩადებული. ეს კი გულწრფელი რწმენაა იმისა, რომ არ არსებობს ღვთაება გარდა ალლაჰისა, ხოლო შუამავალი მისი მონა-მსახური და

შუამავალია. ადამიანთა შეგნებაში მინიერი სიმდიდრეების მოპოვებისკენ სწრაფვამ, სათავეში დგომის სურვილმა მეორე პლანზე გადაინაცვლა. ამიერიდან მათ გულებში მხოლოდ უზენაესისადმი სიყვარული გაბატონდა. მატერიალური ფასეულობები მხოლოდ იმისათვის გახდა აუცილებელი, რომ ადამიანთა ყოფა-ცხოვრება მოწყობილი ყოფილიყო. კეთილდღეობის ეპოქის ადამიანებისათვის ქონება, სიმდიდრე, სტატუსი, ე. ი. ყოველივე მინიერი მიზანი აღარ იყო, ამიერიდან ყველაფერი ეს უზენაესთან დასაახლოებელ საშუალებად გადაიქცა.

ასეთი ცვლილებების შემდეგ ადამიანებმა ისლამის სიტყბო შეიგრძნეს: მათ გულებში სიკეთე ჩასახლდა, ერთმანეთისადმი დახმარება მათთვის არა დროებით ემოციურ გამოვლინებად, არამედ ცხოვრების წესად იქცა. საკუთარი რწმენისთვის ბრძოლაში ბევრი მსხვერპლის გაღება მოუხდათ, თითოეულმა მათგანმა მუსლიმანი ადამიანის საუკეთესო თვისებები გამოავლინა.

ყურანისა და სუნნეთის ცოდნამ ადამიანებს საშუალება მისცა გაეგოთ, რამდენადაა ადამიანი ინფორმირებული ისლამის ზნეობრივი მცნებების შესახებ და როგორ ატარებს მათ საკუთარ ცხოვრებაში. მაგალითისათვის, თანამიმდევარს შეეძლო ყოველგვარი ეჭვის გარეშე გამოსულიყო სახლიდან და გაეგო დიდი გზა მეორე თანამოაზრესთან შესახვედრად, რათა ამ უკანასკნელს ჰადისის სიზუსტე დაედასტურებინა. მაგრამ თუ თანამიმდევარი ხედავდა, რომ მცოდნის ზნეობრიობა შორსაა შუამავლის ზნეობრიობისაგან, მაშინ ჰადისის შესახებ არაფერს ეკითხებოდა.

რამ მისცა საჰაბებმა მიმართულება ყუ-

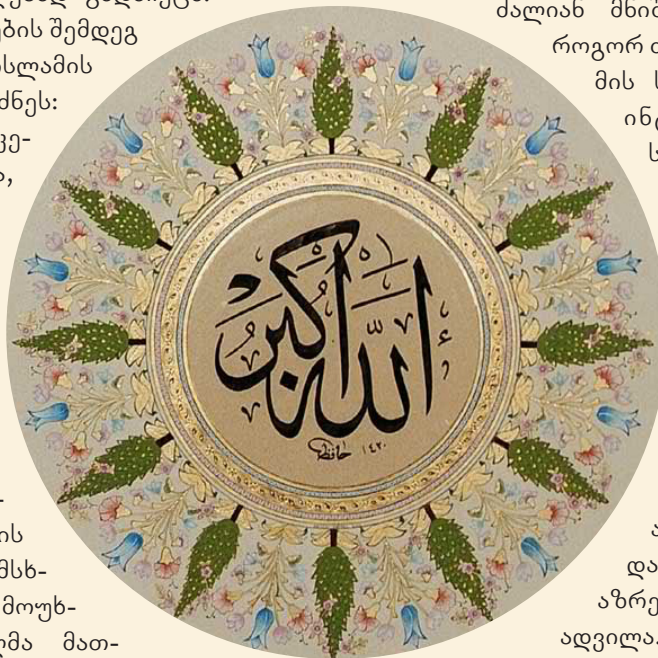
რანისკენ?

1) როგორც ცნობილია, საჰაბებმა წერა-კითხვა არ იცოდნენ, მაგრამ სხვისი კულტურის ზეგავლენის ქვეშ არ იმყოფებოდნენ. ამიტომ მათ მთელი თავიანთი გონებრივი და სულიერი ძალები ყურანის შესასწავლად მიმართეს. ასე ჩამოყალიბდა ალლაჰის წიგნის მცოდნე ადამიანთა საზოგადოება. ისინი უსამართლობას, მჩაგვრელობას ეწინააღმდეგებოდნენ და უზენაესის ყველა გაჩენილ მშვიდი ცხოვრების საშუალებას აძლევდნენ. ადამიანისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, თუ როგორ ძლიერდება რწმენა მის სულში. მსოფლიო ინტელექტუალური საგანძურის შევსების უნარი მხოლოდ მაღალი სულიერი კულტურის ადამიანებს შესწევთ.

2) ყურანის აიათების პერიოდულმა ზეგარდმოვლინებამ მათი შესწავლა და მათში ჩადებულ აზრებში წვდომა გააძვირა. ამან კი საჰაბეთა თაობებს საშუალება მისცა ცოდნა თანდათანობით, აუჩქარებლად და გაღრმავებულად მიეღოთ.

3) ნამაზის შესრულებისას აუცილებელია ყურანის კითხვა. მორწმუნეთა მიერ უზენაესის წიგნის მუდმივი შესწავლა აუცილებელია, ამგვარად მათ ყურანთან მჭიდრო კავშირი გაუმყარდათ. მაგილისათვის სურა „ფათიჰა“, რომლის კითხვა ნამაზის ყოველ მუხლზეა საჭირო, უკვე თავისთავად არის მოტივაციის საშუალება. მისი შინაარსი მუსლიმანს ყურანის შესწავლისკენ მიმართულებას აძლევს.

4) წმინდა წიგნში აღწერილი შუამავალთა ისტორიები, თქმულებები, მუსლიმანებს მათგან სულიერების გაკვეთილების მიღებაში დაეხმარა. ამიტომ დასკვნები, რომლებსაც საჰაბები ყურანის დახმარე-

ბით აკეთებდნენ, მართებული, დროული და სწორი აღმოჩნდა, ხოლო მათი ქმედებები სრულყოფილი და ალლაჰის მიერ მიღებული გახდა.

ბედნიერების ეპოქით აღფრთოვანებულია კაცობრიობა

„ასრი საადათი ბედნიერებისა და კეთილდღეობის ეპოქაა, რომელიც ყურანის ზეგარდმოვლენის შემდეგ მოკლე დროში ჩამოყალიბდა. თუ ოცდამეერთე საუკუნეში ყველა ფსიქოლოგი, სოციოლოგი, პედაგოგი, სოციალ-ანტროპოლოგი და ფილოსოფოსი ერთად შეიკრიბება, შეძლებენ კი ასეთივე მაღალი თვისებებით შემკული რამდენიმე ადამიანის აღზრდას? ყურანი და სუნნეთი, რომლებიც ბედნიერი ცხოვრების ეპოქაში გამოჩნდა, თავის აქტუალობას დღევანდელ ცხოვრებაშიც კი არ კარგავს.

საზოგადოებაში, სადაც ადამიანები ისლამის კანონების შესაბამისად ცხოვრობენ, ყველა ბედნიერია. მაგრამ ისინი, რომლებიც არ ასრულებენ ყურანის დებულებებს, ზნეობრივ საფუძველს კარგავენ, სხვებს კი ბედნიერებას, უსაფრთხოებასა და სიმშვიდეს ართმევენ. ისლამი სიმართლისა და თავისუფლების პრინციპებზეა აგებული. ცნობილმა მეცნიერმა ლაფაეტმა, მუჰამედ შუამავლის (სელელელაჰუ ალეიჰი ვესელემ) შესახებ თქვა: „ო, დიდებული არაბო! რამდენიც უნდა გაქონ შენ, ყველა სიტყვა ამისთვის საკმარისი არ იქნება იმიტომ, რომ შენ ჭეშმარიტი სიმართლე იპოვე“

შუამავლის თანამედვერები დიდსულოვანი ადამიანები იყვნენ

სიკეთე და თანაგრძნობა შუამავლის თანამედროვეთა ხასიათის გამორჩეული თვისება იყო. სწორედ ეს ისტორია გვიჩვენებს, თუ რამდენად უხვნი და გულმონყალენი იყვნენ ისინი, როგორც ახალგაზრდების ასევე მოხუცების მიმართ.

ერთხელ, ღვთისმოსავი ჰასანი მედინას ახლოს მდებარე ბაღში შევიდა. იქ მან ზანგი დაინახა, რომლის ფეხებთან ძალღი იწვა. მონა პურის ერთ ნაწილს თვითონ მიირთმევდა, ხოლო მეორეს ძალღს აჭმევდა. მათ ასეთნაირად მთელი პური შეჭამეს. ჰასანმა (რადიელლაჰუ ენჰუ) ახალგაზრდას ჰკით-

ხა:

-ვინ ხარ და ეს ბაღი ვის ეკუთვნის?

-მე ებანა ბინ ოსმანის მსახური ვარ და ეს ბაღიც მას ეკუთვნის.

-ახალგაზრდავ! გთხოვ, აქედან არსად წახვიდე. რამდენიმე ხნის შემდეგ დავბრუნდები. ამ სიტყვების შემდეგ ღვთისმოსავი ჰასანი ბაღის პატრონისკენ გაემართა. მისგან მან მონა და ბაღი შეისყიდა. ამ პროცესის დამთავრების შემდეგ იგი მონასთან მივიდა და აცნობა:

-მე შენ შეგისყიდე, წამოდექი!

-ჩემი მორჩილება უზენაესს, მის შუამავალსა და შენ-უპასუხა მან.

-ამიერიდან ალლაჰის ხატრისთვის შენ თავისუფალი ხარ, ხოლო ამ ბაღს კი მე შენ გჩუქნი--მთელი გრძნობით წარმოსთქვა ჰასანმა.

ღათო მთლქაძე

ტაცლმ ოტოჲ მუცი?

როგორც საქართველოში ასევე დასავლეთში ხშირად სვამენ კითხვას რატომაა დაშვებული ისლამში მრავალცოლიანობა, ეს ხომ ქალს უფლებებს ართმევს? მათ ჰგონიათ რომ ისლამში ქალს არანაირი უფლებები არ აქვს და ყველანაირად შეზღუდულია. ეს კითხვა ხშირად ისმება, მაგრამ მასზე პასუხით არავინ ინტერესდება

მრავალცოლიანობა ისლამში ნებადართულია და არა ნაბრძანები. უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„და თუ შიშობთ, რომ სამართლიანად ვერ მოექცევით ობლებს, დაქორწინდით სხვა ქალთაგან იმათზე, ვინც მოგწონთ - ორზე, სამზე, ოთხზე. მაგრამ თუ გეშინიათ, რომ ვერ გაატარებთ მათ შორისაც

სამართალს, იქორწინეთ ერთზე ან ვინც თქვენს ხელთ ქვეშ გყავთ . სწორედ, ესაა უფრო ახლოს იმასთან, რომ ზღვარს არ გადახვიდეთ. (სურა ნისა აიათი 3)

როგორც ვხედავთ, წმინდა ყურანში უზენაესი ალლაჰი ერთი ცოლის ყოლას გვირჩევს, ახლა კი ვნახოთ თუ რატომაა ისლამში დაშვებული მრავალცოლიანობა და რა პირობებში არის შესაძლებელი რამდენიმე ცოლის ყოლა.

მეორე ცოლის შერთვისთვის სამი რამაა საჭირო.

- 1) პირველი ცოლის ნებართვა,
- 2) შესაბამისი პირობები და გარემო.
- 3) ყველა ცოლის მიმართ სამართლიან-

ნი დამოკიდებულება.

თუ მამაკაცი ამ სამი პირობიდან რომელიმეს არღვევს, მეორე ცოლის ყოლა აკრძალულია.

1) მამაკაცს მეორე ცოლის შერთვა მაშინ შეუძლია, თუ მასზე პირველი ცოლი თანხმობას განაცხადებს.

იმ შემთხვევაში თუ ქალი გათხოვებამდე საქმროს წაუყენებს პირობას „თუ ჩემ გარდა ცოლს არ მოიყვან, ცოლად მაშინ გამოგყვები“ საქმროც თუ დაეთანხმება, მას აღარ აქვს უფლება ცოლად სხვა ქალი შეერთოს. ამის გაკეთება მხოლოდ პირველი ცოლის თანხმობის შემთხვევაში შეუძლია.

2) შესაბამისი პირობები და გარემო.

ზოგიერთ პირობებში კაცს მეორე ცოლის შერთვა შეუძლია. მაგალითად. წარმოვიდგინოთ, ქვეყანაში მოხდა ომი, ამ შემთხვევაში მამაკაცების რიცხვი, რა თქმა უნდა, შემცირდება. სახელმწიფოში ქალების რიცხვი გაცილებით მეტი იქნება, ვიდრე მამაკაცთა რაოდენობა. ერთი კაცი ერთ ქალზე რომ დაქორწინდეს, ქალების უმრავლესობა გაუთხოვარი რჩება, მაშინ ასეთი ქალები როგორ უნდა მოიქცნენ? უნდა იმრუშონ? (როგორც ეს .მსოფლიო ომის შემდეგ, გერმანიასა და საფრანგეთში მოხდა). ისმის კითხვა, რა უფრო უკეთესია, ის, რომ მრუშობა, როგორც საზოგადოებრივი სენი, გავრცელდეს, თუ კანონით მოხდეს მრავალცოლიანობის დაშვება? ღა თქმა უნდა ყველა საღად მოაზროვნე და წესიერი ადამიანი ამ შემთხვევაში მრავალცოლიანობის დაშვებას ამჯობინებს. საკუთარი ქალიშვილის ან ნათესავის მრუშობა არავის გაეხარდება, იქნება ეს ქართველი, არაბი თუ სხვა რომელიმე ეროვნების ადამიანი. ისლამი მთელი კაცობრიობისთვის ზეგარდმოვლინდა და ის ადამიანებს ყველაფერთან ერთად ზნეობრიობისკენ მიმავალ გზებსაც ასწავლის. უზენაეს ალლაჰს ჩვენთვის ყოველთვის კარგი სურს და უსარგებლო და ჩვენთვის საზიანო რამის შესრულებას არასდროს მოგვთხოვს. ის ჩვენ გარეშეც მშვენივრად არსებობდა და იარსებებს, ხოლო ჩვენ მის

გარეშე არსებობა არ შეგვიძლია.

ისევე როგორც ისლამში, ასევე ქრისტიანობასა და იუდაიზმშიც მრუშობა აკრძალულია, თუმცა ადამიანთა უმრავლესობა ამ მაგნი სენს, რომელიც საზოგადოებას ზნეობრივად რყვნის, თავს ვერ ანებებს. მასთან როდესაც ქალი მრუშობს, მას განიკითხავენ, ხოლო როცა იგივე საქციელს მამაკაცი ჩადის, მას აქებენ. მრუშობა ყოველთვის უდიდესი ცოდვაა და მნიშვნელობა არ აქვს მას მამაკაცი ჩაიდენს, თუ ქალი.

მრავალცოლიანობის ნებადართულობა, მინიმუმამდე ამცირებს მრუშობის შემთხვევებს, ეს კი დადებითად აისახება საზოგადოებაში გამეფებულ ზნეობრივ კლიმატზე. ისლამის სამართლის—შარიათის მიხედვით, მრუშობა ძალიან მკაცრად ისჯება და სწორედ იმისათვის, რომ მოხდეს ამ უდიდესი ცოდვის პრევენცია, უზენაესმა ალლაჰმა მრავალცოლიანობა დასაშვები გახადა.

დანიელ ზოლდვაძე

მიჰრი

მიჰრი არის ფულის ან ქონების განსაზღვრული რაოდენობა, რომელიც მამაკაცმა თავის მომავალ ცოლს უნდა მისცეს. მიჰრის გადახდამამაკაცისთვის სავალდებულოა და ეს მოვალეობა უნდა შესრულდეს, ეს არის ალლაჰის ბრძანება. დაქორწინება მიჰრის გარეშე არასასურველია. აიათები და ჰადისები განსაკუთრებულ ყურადღებას მის გადახდაზე ამახვილებს. უზენაესი ალლაჰი მიჰრის ოდენობის განსაზღვრის საკითხში გულუხვობას ბრძანებს;

„დაასაჩუქრეთ ისინი გულუხვად, დადგენილი მიჰრის მიხედვით“. (სურა ნისა, აიათი 24)

მიჰრი არის ქალის უფლება და სოციალური გარანტია. იმ შემთხვევაში თუ მოხდება სწორი განმარტოება, ძალაში შედის ქალის უფლება მიჰრის მიღებაზე.

როგორია მიჰრის ოდენობა?

ისლამი არის სამართლიანობისა და გულმონყალების რელიგია. უზენაესი ალლაჰი ცდილობს ადამიანებს ცხოვრება გაგვიადვილოს და დაგვიცვას იმ ტვირთისგან, რომელსაც ადამიანის დათრგუნვა შეუძლია.

მიუხედავად იმისა, რომ მიჰრის ოდენობის შესახებ არსებობს მრავალი გადმოცემა, აიათებსა და ჰადისებში არ არის განსაზღვრული არც მისი მინიმალური და არც მაქსიმალური ოდენობა.

თუ ახალგაზრდა მამაკაცები ღარიბები იყვნენ და ამ თანხაზე ნაკლებს იხდიდნენ, ის არა მარტო მიჰრის გაზრდას არ ბრძანებდა, არამედ პირიქით, ახალისებდა ქორწინებას მოკრძალებული მიჰრით, რათა ადამიანებისთვის ოჯახური ცხოვრებისკენ მიმავალი

გზა შეემსუბუქებინა. ამის საუკეთესო მაგალითია, რომელშიც ნათქვამია, რომ, როდესაც ალლაჰის შუამავალმა თავისი საყვარელი ქალიშვილი, ფატიმა ალის მიათხოვა, სიძისგან მიჰრის სახით სამხედრო აბჯარი აიღო. (აბუ დაუდი ნიჰაზი 36, ნასაი ნიჰაზი 76)

როგორც ვხედავთ, ალლაჰის შუამავალმა (ს.ა.ვ.) არ მიუთითა მინიმალურ მიჰრზე, განსაზღვრა რა მისი ოდენობა დაქორწინების მსურველთა ფინანსურ მდგომარეობაზე დამოკიდებულებით.

მიჰრის გადახდაში ალლაჰის შუამავალის (ს.ა.ვ.) პრაქტიკა ყველა მუსლიმური საზოგადოებისთვის მაგალითი უნდა იყოს. მიუხედავად იმისა, რომ ზედმეტად მაღალი მიჰრი როგორც ქალის მატერიალური და სოციალური გარანტია, ის ართულებს ქორწინებას—ახალგაზრდები გვიან ოჯახებიან და ეს ხდება მრავალი ფიზიკური და ფსიქოლოგიური პრობლემის მიზეზი. ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ.) ამბობს: „ქორწინებათაგან საუკეთესოა ის, რომლის აღსრულებაც ადვილია“ (აბუ დაუდი, ნიჰაზი 320) ჰადისიდან ნათელია, რომ მიჰრი მაღლა არ უნდა ავნიოთ და გაუმართლებელ საქორწინო ხარჯებზე არ უნდა წავიდეთ. სხვა ჰადისში ნათქვამია: „უკეთესი და მაღლმოსილი ქალები ისინი არიან, რომლებიც ნაკლებად მომთხოვნი არიან მიჰრის მიმართ“. (აჰმად იბნ ჰანბელი) აქედან გამომდინარეობს, რომ მიჰრის მიმართ ნაკლებ მომთხოვნელობას მეტი სიკეთე მოაქვს.

მიჰრის მაქსიმალური ოდენობა.

ალლაჰის შუამავალის დროს ასევე არ იყო დაწესებული მიჰრის ზედა ზღვარი.

გამოდის, რომ მიჰრის მაქსიმალური ოდენობა მამაკაცის ფინანსურ მდგომარეობასა და მის კეთილ ნებაზეა დამოკიდებული.

მიჰრის ოდენობის განსაზღვრა ალლაჰის შუამავალის (ს.ა.ვ.) ეპოქის შემდეგ მუსლიმმა სწავლულებმა, მიიღეს რა მხედველობაში ცხოვრების შეცვლილი პირობები ალლაჰის შუამავალის (ს.ა.ვ.) ეპოქის შემდეგ, დაიწყეს მიჰრის საკითხში სტანდარტების დანერგვა. ეს სტანდარტები მოწოდებული იყო დაეცვა როგორც ქალების, ასევე მამაკაცების უფლებები, გაემიჯნა ისინი,

მიჰრის არგადახდისგან, ძალიან მცირე მიჰრისგან ან მაღალი მიჰრის დაკისრებისგან. დაწესდა მიჰრის მინიმალური ოდენობა— 10 დირჰემი ვერცხლით. ეს თანხა არის მინიმალური და შესაძლოა, გაიზარდოს ცხოვრების ეკონომიკური სფეროში ცვლილებებზე დამოკიდებულებით. რაც შეეხება ზედა ზღვარს, სწავლულები აიათების ერთგულნი დარჩნენ და მისი დადგენა მიზანშეწონილად არ ჩათვალეს.

მიჰრის გადახდის საკითხში შეიძლება, ვისაუბროთ ზოგიერთ მატერიალურ და მორალურ იდუმალ აზრზე. მათი ანალიზის დროს, ჩვენ ვიღებთ სიბრძნეს, რომელსაც მიყვავართ ურთიერთსიყვარულამდე, პატივისცემამდე, სამართლიანობამდე და მთელი სიცოხლის მანძილზე ნეტარებამდე.

მიჰრის მნიშვნელობა ქალის თვალსაზრისით.

1. მიჰრი ქალს, რომელიც დასაქორწინებლად ემზადება, ამზადებს გრძელი გზისთვის, რომელსაც ოჯახური ცხოვრება ეწოდება. მიჰრის (დიდი თუ მცირე) წყალობით ქალი თავს მარტოსულად და დაუცველად არ გრძნობს. ის მამაკაცისგან, მისი შესაძლებლობის ფარგლებში, დახმარებას გრძნობს და იწყებს მის დაფასებას. ნებისმიერი ხომ, ვისაც საჩუქრებს უძღვნიან, მჩუქებლის მიმართ პოზიტიურადაა განწყობილი და მას მეგობრული თვალთუყურებს.

მიჰრი ქალისთვის ეკონომიკური დასაყრდენია. უზენაესმა ალლაჰმა ყველაფერი სრულყოფილი პროგრამით გააჩინა, წონასწორობასა და სამართლიანობაზე დააფუძნა და ადამიანებს უბრძანა, სამართლიანები ყოფილიყვნენ ყველაფერში, არ ყოფილიყვნენ მჩაგვრელების და შეებრალათ სხვათა უფლებები. უზენაესი ალლაჰი, განსაკუთრებით, ქალების უფლებების ხელყოფისგან თავის შეკავებას გვიბრძანებს და მრავალ აიათში იმ მიჰრის გადახდა გვავალდებულებს, რომელიც ქალების უფლებაა. მაგალითად, ყოვლიშემძლე გამჩენი სურა „ნისაში“ ბრძანებს; „აჩუქეთ ცოლებს მიჰრი. თუ ქალი თავისი ნებით უარს იტყვის რაიმეზე (მიჰრიდან), გამოიყენეთ ის სასიკეთოდ და კმაყოფილებით“ (ნისა

4) ამ აიათში არის მრავალი საუკუნის წინ გამოხატული, თავისებური მანიფესტი ქალთა უფლებების შესახებ და აქტი, რომელიც ნებისმიერ პირობებში მათი ყველა მატერიალური და მორალური უფლების განხორციელების გარანტიას იძლევა.

როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი, მიჰრი არის ქალის ეკონომიკური გარანტია. ეჭვგარეშეა, რომ ქალი უფრო სუსტ და მგრძნობიარე არსებად გაჩნდა, ვიდრე მამაკაცი. უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„მამაკაცები (თავიანთი) ცოლებზე მზრუნველები არიან“. (სურა ნისა, აიათი 34) და თანაც უჩვენებს, ქალები უფრო სუსტები არიან, ვიდრე მამაკაცები. ამგვარად მიჰრის გადახდის ერთ-ერთი სიბრძნე არის მატერიალური გარანტია ქალისთვის იმ შემთხვევაში, თუ მამაკაცი მას გაეყრება, მოკვდება და მოხდება ეკონომიკური კრიზისი. მსგავს შემთხვევებში ქალს შეეძლება მისთვის გადახდილი მიჰრი გამოიყენოს მანამდე, სანამ მძიმე დროება არ გაივლის და თანაც მას არ მოუხდება დაიტანჯოს ქმრისა და ფულის გარეშე, რაც ჩვენ დროში ხშირად ხდება.

ამგვარად, მიჰრი არის ისლამის მიერ ქალისთვის მიცემული, განსაკუთრებული უფლება.

მიჰრის მჭიშვნელობა მამაკაცის თვალსაზრისით.

მიჰრის გადახდის სიბრძნე არის მამაკაცის შინაგანი სამყაროს ანარეკლში. ადამიანის გულუხვობა ან სიძუნწე სოციალური ცხოვრების ამა თუ იმ სიტუაციებში გამოვლინდება. თუ ადამიანი გულუხვია, მაშინ ეს აუცილებლად გამოვლინდება მის ქცევებში. ამგვარად, მამაკაცი საქმით გამოავლენს თავისი შინაგანი სამყაროს მდგომარეობას და თავის დამოკიდებულებას რელიგიური ბრძანებების მიმართ, ამავე დროს მიჰრის გადახდით ის მკაფიო და ნათელ ინფორმაციას აწვდის საცოლის მხარეს, რომელსაც საქმროს უკეთ გაცნობა უნდა.

გარდა ამისა, მამაკაცის მიერ გადახდილი მიჰრი არის ოჯახის მომავალ ნეტარებასა და სიმშვიდეში, ასევე მომავალი თაობების საუკეთესო აღზრდაში შეტანილი წვლილი.

მიჰრის როგორი სახეობები არსებობს

და როდის უნდა მოხდეს მისი გადახდა?

მიჰრი ქალის უფლებაა და მისი გადახდა აუცილებლად უნდა მოხდეს. იმისათვის, რომ გავიგოთ, როგორ და როდის უნდა მოხდეს მისი გადახდა, განვიხილოთ, მიჰრის სახეობები.

ა) მიჰრი, რომელიც შეთანხმებულია ქორწინების დროს (ან ქორწინებამდე) და ეძლევა ქალს წინასწარ.

ბ) მიჰრი, რომელიც შეთანხმებულია ქორწინების დროს (ან ქორწინებამდე და ქალს ეძლევა ქორწინების შემდეგ.

გ) მიჰრი, რომელიც შეთანხმებული არ არის ქორწინების დროს (ან ქორწინებამდე) არცოდნის ან დავინყების გამო და ქალს ეძლევა იმ ოდენობით, რომელიც ჩვეულებრივ ეძლევათ მისი ასაკის, სოციალური მდგომარეობისა და ა.შ. ქალებს.

რომელი ქონებიდან ხდება მიჰრის გადახდა?

გამომდინარე იქიდან, რომ მიჰრი არის სოციალური გარანტია, მას უნდა გააჩნდეს შემდეგი თავისებურებები.

1. მიჰრი უნდა წარმოადგენდეს მატერიალურ ფასეულობას.

2. მიჰრის გადახდა უნდა ხდებოდეს ნებადართული ქონებიდან.

3. მიჰრი არ შეიძლება რაიმე განუსაზღვრელი იყოს.

დასკვნა

1. მიჰრი უნდა წარმოადგენდეს მატერიალურ ფასეულობას. მაგალითად, სახლი, ოქრო, მანქანა, ფული და ა.შ.

2. მიჰრი უნდა იყოს პატიოსნად შეძენილი, არააკრძალული ქონებიდან. მისი გადახდა არ შეიძლება სპირტიანი სასმელებიდან, ჭუჭყიანი ნივთებიდან, მოპარული ან წართმეული ქონებიდან. მევახშეობით მიღებული ფული ასევე არ შეიძლება მიჰრი იყოს.

3. მიჰრი არ შეიძლება იყოს რაიმე გაურკვეველი. მიჰრის დადგენა გაურკვეველი ფრაზებით ან ფრაზებით, რომლებიც განუსაზღვრელ რამეს აღნიშნავს, არ შეიძლება მიჰრი იყოს. მსგავს შემთხვევაში მიჰრის შესახებ შეთანხმება ბათილად ითვლება.

მუჰარრემის მთვარე – ანუ ისლამური კალენდრის დასაბამი

როგორც წყაროებით ცნობილია, ისლამამდელ არაბეთში, ახალ წელს მნიშვნელოვან მოვლენას უკავშირებდნენ და წლის დასაწყისად სწორედ ამ მოვლენის თარიღი ითვლებოდა. ეს შემდეგში უამრავი უთანხმების მიზეზი ხდებოდა. კეთილშობილი ომარის ბრძანებით ჰიჯრეთის მე-16-ე წელს (ჩვ. წ. აღ 638) იქნა მოწვეული მეჯლისი, სადაც ძვირფასი ალის წინადადებას, ყველა ერთხმად დაეთანხმა და გადაწყდა, რომ წმინდა მუჰამედის მექადან მედინაში გადასვლა ისლამური კალენდრის დასაბამად, მუჰარრემის თვე წლის პირველ თვედ და ამავე თვის პირველი ღამე კი წლის პირველ ღამედ დაედგინათ.

ასევე მუჰარამი არის ჰიჯრით მუსლიმური კალენდრის პირველი თვე. ეს არის ოთხი თვიდან (რეჯები, ზულ-ყადე, ზულ-ხიჯჯე, მუჰარრემი), რომელთა განმავლობაშიც ალლაჰმა ომები, კონფლიქტები და ა.შ. აკრძალა. ის, რომ მუჰარრამი ფრიად მაღლმოსილი თვეა, ამის შესახებ ბევრი საუბარია წმინდა ყურანსა და სუნნეტში. ამიტომ თითოეული მუსლიმი ვალდებულია, რომ ეს თვე ალლაჰისადმი მსახურებაში გაატაროს. იმამი გაზალი თავის ნიგნში „იხია“ წერს, რომ, თუ მუჰარრამის თვეს ღვთისმსახურებაში გავატარებთ, მაშინ შეგვიძლია იმედი გვქონდეს, რომ მისი მაღლი წლის სხვა თვეებსაც შეხვდებით.

ალლაჰის შუამავლის (ს.ა.ვ.) ჰადისში ნათქვამია: „რამაზნის შემდეგ, მარხვის დასაწყევად, ყველაზე უკეთესი მთვარე მუხარრემია“. თაბერანის გადმოცემული,

წმინდა მუჰამედის (ს.ა.ვ.), სხვა გამონათქვამი ამასთან დაკავშირებით ასეთია: „მას, ვინც მუხარრემის მთვარეში ერთი დღე იმარხულა, მიეგება როგორც 30 დღიანი მარხვისთვის“. კიდევ ერთი ჰადისის თანახმად, ყველაზე დიდად მუხარამის თვეში, ხუთშაბათს, პარასკევს და კვირას მარხვის დაცვა ჯილდოვდება. იმამი ნევევი თავის ნიგნში „ზევაიდუ რაფა“ ასევე წერს: „ყველა, ფრიად დაფასებული თვიდან მუხარრემი მარხვისთვის საუკეთესოა“.

მუხარამი მონანიებისა და ღვთისმსახურების თვეა, ამიტომ უნდა შევეცადოთ, რომ ხელიდან არ გავუშვათ უზენაესი ალლაჰისგან ცოდვების მიტევება და კეთილი ქმედებებისთვის მრავალჯერადი მისაგებელი. თუ მუხარრემის პირველ დღეს შესვენების გარეშე „ბისმილლაჰით“ სურა „იხლას“ 100-ჯერ წავიკითხვათ, უზენაესი ალლაჰი დაგვეხმარება სხვისი უფლებების შელახვისთვის პატიების მიღებაში და ასეთი ადამიანი სხვებისგან უპატიებელი არ მოკვდება.

მაშ ასე, ძვირფასო მუსლიმებო მოგილოცავთ დამდეგ ჰიჯრის ახალ წელს, დაესწარით მრავალს, გისურვებთ ჯანმრთელობას, ბედნიერ ცხოვრებასა და სულიერ სიმშვიდეს. უზენაესი ალლაჰი იყოს მარად ჟამს თქვენი შემწე და მფარველი.

მოდა - საზოგადოებრივი თუ ზნეობა?

მოდა არის მიდრეკილება, რომელიც დღითიდღე უფრო ფართო გავრცელებას იღებს ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში. მოდით გატაცება, მფლანგველობის მსგავსია, რომელსაც, როგორც ინდივიდი, ასევე საზოგადოება კატასტროფამდე მიჰყავს, ვინაიდან ეს ავადმყოფობაა. მოდა ახალისებს მფლანგველობას. მოდა და მფლანგველობა ისეთი რამაა, რომელთაც შეუძლიათ ეკონომიკის, ზნეობრიობისა და ოჯახური ბედნიერების დანგრევა. რამდენი ახალი და ადამიანებისთვის სამსახურის გამწვევი ნივთი იყრება იმ მიზ-

ეზით, რომ ისინი მოდიდან გადავიდნენ, რომ უკვე დაძველდა! განსაკუთრებით ეს გავრცელებულია ადამიანთა შეძლებულ ფენაში. ყოველი ახალი სეზონის დადგომისთანავე ტანსაცმლის შეცვლის მოდა მხოლოდ იმ ფირმებს აძლევს ხელს, რომლებიც ექსპლუატაციას უწევენ ადამიანის ამ მხარეზე ჩვევას. მოდით, ნუ დავივიწყებთ იმის შესახებ, რომ მოდა ეს არის დიდი კოზირი იმ საზოგადოების დაშლის დაჩქარების საქმეში, რომელიც კარგავს საკუთარ სულიერ და ეროვნულ ორიენტაციებს. ყურანში ტანსაცმლის დანიშნულების შესახებ

ასეა ნათქვამი:

**„ადამის შვილებო! ტანსაცმელი სი-
შიშვლის დასაფარად ზეგარდმოვივლი-
ნეთ“.** (სურა არაფი, აიათი 26)

ტანსაცმელს აქვს სამი სასარგე-
ბლო თვისება: ადამიანის სხეულზე
უარყოფითი ზეგავლენის მოშორება,
სასირცხო ადგილების დაფარვა, ასევე
მორთულობა. გონება ადამიანს კარ-
ნახობს საკუთარი სხეული ტანსაცმლის
საფარველის ქვეშ დაიფაროს, რათა
თავი საზიანოსგან დაიცვას და სასარგე-
ბლო შეიძინოს. წმინდა ყურანში ნაბრ-
ძანებია:

**„მათგან, რაც მან შექმნა, ალლაჰმა
გინყალობათ ჩრდილი, თავშესაფარი
მთებში, ჩასაცმელი, რათა თავი სიცხის-
გან დაიფაროთ, მოგცათ თქვენ აბჯარი,
რომელიც გიფარავთ ბრძოლებში.
ასე ამთავრებს ის თავის კეთილ ნებას
თქვენთან მიმართებაში—ეგების მუს-
ლიმები გახდეთ“** (სურა ნაჰლი, აიათი 81)

ლამაზი ტანსაცმლის ჩაცმა მორწ-
მუნეებს ნებადართული აქვთ. ამასთან
მითითებულია იმის ჩარჩოებიც, თუ
როგორი უნდა იყოს მუსლიმთა მორ-
თულობა: ადამიანი, რომელიც ლამაზ
ტანსაცმელს იცვამს, ამისგან ამაყი და
ამპარტავანი არ უნდა გახდეს. ასევე არ
უნდა დაივიწყოს, რომ ეს სიკეთე ალლა-
ჰისგან მოდის, რომელიც ითხოვს, რომ
მუსლიმები თავმდაბლები და მორიდებ-
ულნი იყვნენ. ალლაჰის შუამავალი ბრ-
ძანებს:

**„უზენაესმა ალლაჰმა მიბრძა-
ნა; „იყავით კეთილგანწყობილნი და
მორიდებულნი ერთმანეთის მიმართ, და
არავინ დააყენოს საკუთარი თავი სხვე-
რზე მაღლა“.** (მუსლიმი, ჯენნათი 64, ასევე აბუ
დაუდი, ადაბი, 40; იბნ მაჯე, ზუჰდი 16, 23)

ისლამი მოგვინოდეხ ყველაფერ-
ში ზომიერი ვიყოთ და საშუალო გზას
მივსდით. ჰადისები გვასწავლის იმის
შესახებ, რომ ადამიანი თავისი გარეგ-
ნული იერით არააკურათული არ უნდა
იყოს, ასევე არ უნდა იყოს გაყოყორებული
საკუთარ ტანსაცმელთან მიმართე-

ბაში. ჭეშმარიტი ხელოვნება ამ ორი
მოთხოვნის დაცვაში მდგომარეობს,
ვინაიდან გარეგნულ იერთან მიმართე-
ბაში დაუდევრობას დაცემამდე და უპა-
ტივცემულობამდე მივყავართ, ხოლო
გადაჭარბებას—ქარაფშუტობამდე და
აბსურდამდეც კი. (მავერდი, ადაბუ დუნია
ვედ-დინი, 341. 342)

როგორც ვხედავთ, რაც შეეხება
ტანსაცმელს ისლამში, ეს არის მისით
სხეულის დაფარვა და მისი სისუფთავე.
ჩვენს რელიგიაში რეკომენდირებუ-
ლია სუფთა და უბრალო ტანსაცმელი,
რომელსაც ყველა ატარებს.

მოდა არის ავადმყოფობა, რომელ-
იც ეხება არა მარტო ტანსაცმლის ინ-
დუსტრიას. ის ვლინდება მანქანების,
საყოფაცხოვრებო ტექნიკის, ძვირფა-
სეულობის მოხმარებაში. რამდენი
ოჯახური კერა ქრება ყოველდღიურად
ამ ავადმყოფური მიდრეკილების გამო,
რამდენი საფულე, სალარო ცარიელ-
დება! ამისგან სიძნელეთა ტვირთს და
ტკივილს მთელი საზოგადოება ეწევა.

თუ ეს ასეა, დადგა დრო ამ უაზრო
დანახარჯებს ბოლო მოეღოს. ჩვენი რე-
ლიგია, რომელიც ალლაჰის ბრძანებით
იცავს როგორც მთლიანად საზოგა-
დოების, ასევე ცალკეული პიროვნებე-
ბის ინტერესებს, გვიბრძანებს, ეს
დაუყოვნებლივ გავაკეთოთ. ერთ-ერთ
ჰადისში ენესი ალლაჰის შუამავლის
ნათქვამს გადმოგვცემს;

**„თქვენი რწმენა მყარი მხოლოდ
მაშინ იქნება, როდესაც თითოეული
თქვენგანი სხვას იგივეს უსურვებს, რაც
საკუთარი თავისთვის უნდა“.** (რიაზუს-სა-
ლიჰინი, ტ. 1, ჰადისი 234)

თითოეული, ვინც გულით იღებს
ამ ბრძანებას, სახლში, ოფისში—ერთი
სიტყვით ყველგან ეკონომიური უნდა
იყოს და შეეცადოს მოდის უბედურებას
შეენინაალმდეგოს, იბრძოლოს, რათა
რწმენა გაიმყაროს.

ზოპიერთი უფლება, რომელს კასობრიობას ისლამმა მოუტანა

☞ უეჭველად, ალლაჰი ბრძანებს სამართლიანობას, სიკეთის კეთებას და ნათესავებზე დახმარებას. და კრძალავს სიძავს, გასაკიცხ ქმედებებს და უსამართლობას. იგი შეგაგონებთ თქვენ, ეგების გულისხმაჰყოთ. (სურა ნაჰლი, აიათი 90)

☞ და ვფიცავ, ჩვენ გავაჩინეთ ცანი და დედამინა და მათ შორის არსებული ექვს დღეში და არ შეგვხვებია არავითარი დაღლა! მაშ, მოითმინე რასაც ამბობენ! ადიდე ღმერთი შენი ქება-დიდებათ მზის ამოსვლის და ჩასვლის წინ! და ღამით ადიდე იგი და სეჯდეს შემდეგ! და ყური უგდე იმ დღეს ახლო ადგილიდან მომხმობის ხმობას! იმ დღეს (ყველა არსება) ჭეშმარიტებისკენ მომხმობ საშინელ ხმას გაიგონებს. სწორედ ესაა აღდგომის დღე! უეჭველად, ჩვენ ვაცოცხლებთ და ვაკვდინებთ და ჩვენთანაა მოსაქციელი. (სურა ყაფი, აიათი 38, 39, 40, 41, 42, 43)

☞ ყოველი ახალშობილი დაბად - ბიდან უცოდველია, დანაშაული და სასჯელი მოწიფებულობის ასაკიდან ხდება საუბრის თემა.

☞ ყველა ადამიანი ადამის შვილია და ერთნაირი უფლებები აქვს.

☞ ყოველ ახალშობილს სიცოცხლე - სა და თავისუფლების უფლება გააჩნია.

☞ ადამიანის სიცოცხლე, ქონება და ნამუსი დაცული და ხელშეუხებელია.

☞ სამართლიანობა ცხოვრების ს - ფუძველია. სამართლისგან ყოველ ადამიანს თავისი წილი ეკუთვნის.

☞ ადამიანების საცხოვრებელი დაცულია, იქ უნებართვოდ შესვლა აკრძალულია.

☞ მთავარია ინდივიდუალური პ - სუხისმგებლობა, ვინმეს ნამოქმედარზე პასუხს არავინ აგებს.

☞ ყოველ ადამიანს სურვილისამებრ ფიქრისა და თავისუფალი აზრის გამოხატვის უფლება გააჩნია.

☞ ადამიანებს გააჩნიათ რწმენის თავისუფლება

☞ ვინმესთვის ქონების უსამართლოდ გამოძალვის უფლება არავის გააჩნია.

☞ ყველას აქვს მოგების მიღების უფლება. გაუმაძღრობა და სიხარბე დაუშვებელია.

☞ ყოველგვარი მჩაგვრელობა, დე - პოტიზმი და უსამართლობა აკრძალულია. ასევე დაუშვებელია მჩაგვრელობის ხილვის დროს დუმილი.

☞ ყველა ადამიანს აქვს სწავლა-განათლების მიღებისა და ცოდნის სხვისთვის გაზიარების უფლება.

☞ ოჯახში დედ-მამისადმი მო - ჩილება სავალდებულოა.

☞ სახელმწიფო ან ინდივიდუალურ სექტორში მომუშავეს უფლება აქვს ნორმალურ პირობებში ცხოვრებისთვის საკმარისი გასამრჯელო მოითხოვოს.

☞ მოთმინება და ვედრება მორწმ - ნის საუკეთესო იარაღია.

საბავსვიმ ვიკი ვიკი

საბავსვიმ ტერმინა მიმზადდა ბალ „ჩილტას“ დანამატებით

38 - აბა გამომცანით?

38 - საბავსვიმ ცესცები

39 - სუდუკუ

39 - იპოვით 7 განსხვავება!

40 - „კატგი ღუღა ას მასწავლებელს უღტის“

აბა, გამოიცანით?

ცხრილში არეული სიტყვებით მოცემულია შემდეგი ქართული ხალხური ანდაზა: „ურემი რომ გადაბრუნდება გზა მაშინ გამოჩნდებაო“ თქვენი ვალია იპოვოთ ის!

წ	ც	ბ	ნ	ლ	ლ	ს	ი	გ	ა	ბ	წ
კ	ხ	ე	უ	რ	ე	მ	ი	ნ	ლ	ლ	კ
ი	ე	ა	ძ	კ	კ	ა	ხ	ე	რ	უ	ი
ა	მ	დ	ვ	მ	ა	ა	უ	ო	ო	ლ	ა
კ	ლ	რ	ი	ვ	ა	ნ	მ	ნ	მ	ს	კ
ფ	ა	ი	ნ	მ	ო	ს	კ	ო	ლ	ი	ფ
ა	ბ	ე	დ	ნ	უ	რ	ბ	ა	დ	ა	გ
ბ	გ	რ	ვ	ე	რ	ხ	ვ	ი	ა	დ	ბ
ლ	ზ	ა	მ	ა	შ	ი	ნ	ი	ი	ლ	ლ
ზ	ა	რ	კ	თ	ხ	ი	ლ	ი	ჩ	ი	ზ
მ	ც	ნ	ს	ფ	ი	ჭ	ვ	ი	ა	წ	მ
გ	ა	მ	ო	ჩ	ნ	დ	ე	ბ	ა	ო	ა

სამაგშო ცესცები

- როგორია ის ადამიანი, რომელსაც გულით არ წამს, მაგრამ მუსლიმების თვალში მორწმუნედ მოაქვს თავი?
 - ფარისეველი
 - მორწმუნე
 - ურწმუნო
 - წარმართი
- მდიდარი ადამიანი ვალდებულია გასცეს:
 - მონყალეზა
 - ზექათი
 - ოშური
 - ცოდნა
- ქვემოთ ჩამოთვლილი მეჩეთებიდან, რომლის მონახულება ევალეზა მდიდარ, ჯანმრთელ და მუსლიმ ადამიანს?
 - მესჯიდი ჰარემი
 - მესჯიდი ნებევი
 - მესჯიდი აყსა
 - სულთან აჰმედის მეჩეთი
- ქვემოთ ჩამოთვლილი ზნეობის კრიტერიუმებიდან, რომელს კრძალავს ისლამი?
 - ძალადობას
 - სამართლიანობას
 - გულწრფელობას
 - ურთიერთდახმარებას
- საქართველოს რომელ კუთხეში მდებარეობს „ორთა ჯამე“?
 - ახალციხის
 - მარენულის
 - აჭარის
 - კახეთის
- პირველ ისლამურ სახელმწიფოს, რომელ წლებში ედგა სათავეში ჰალიფა ომერი?
 - 632-634
 - 644-656
 - 656-661
 - 634-644

პასუხები იხილეთ მე-40-ე გვერდზე

სუდოკუ

შეავსეთ სუდოკუ ისე, რომ გამოტოვებულ უჯრებში ჩანეროთ ციფრები 1-დან 9-მდე, ოღონდ არცერთ ჰორიზონტალურ მწკრივში, ვერტიკალურ სვეტში და კვადრატში, რომელიც 9 უჯრისაგან შედგება, არ უნდა იყოს ორი ერთნაირი ციფრი.

1	9	5	7			6		
				8	9	3		7
			5	6	2	9		
5	7	9	4			2		3
2			8	3			9	
8	3	6			7			5
4	1	7		9	8	5	2	
			2		4		6	
9	6			5	1	8	7	

ამოხსნა

მარტივო

4	7	8	1	5	3	2	6	9
6	9	1	4	7	2	8	5	3
2	3	5	8	9	6	7	1	4
5	1	4	7	2	6	9	3	8
9	6	7	5	3	8	1	2	4
3	8	2	9	1	4	6	7	5
1	4	6	2	5	9	3	8	7
7	5	3	6	8	1	2	4	9
8	2	9	3	4	7	5	6	1

იკოვით სურათებს შორის 7 განსხვავება

„კარგი დედა ას მასწავლებელს უდრის“

ოჯახის წევრებს ერთმანეთის წინაშე აქვთ მთელი რიგი ვალდებულებები. თუმცა ბავშვების აღზრდისა და განვითარების საქმეში მშობლების როლი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. პირველი ადამიანი, რომელსაც ამ ქვეყანაზე მოვლენილი ჩვილი ხედავს, მისი დედაა. დედა ბავშვისთვის მისაბაძი ნიშნულია. ბავშვი ყველაზე მეტად მის ზეგავლენას განიცდის. აი, რატომ თქვა ჯორჯ ჰერბერტმა: „კარგი დედა ას მასწავლებელს უდრის“ (სმილეს სამუელი, ხასიათი) და, ნამდვილად, ბავშვი ყველაფერში დედას ბაძავს, ჩანს, რომ დედის ყველა ქმედება და ქცევა შვილზე ირეკლება. ამიტომ დედა ღირსეული მისაბაძი მაგალითი უნდა იყოს. ურთიერთობაში „დედა-შვილი“ დედის როლი იმდენად დიდია, რომ ის აირეკლა ანდაზაში: „თუ გინდა იცოდე, როგორი იქნება შენი ცოლი, მის დედას შეხედე“. ურთიერთობა დედასა და შვილს შორის გაცილებით თბილი და გულწრფელია, ვიდრე მამისა და შვილის ურთიერთობა. დედის გვერდით ბავშვი თავს თავისაუფლად და მშვიდად გრძნობს, ამიტომ მისი ქცევები

ბუნებრივი და გულწრფელია.

დედასა და შვილს შორის კარგი ურთიერთობები ხელს უწყობს პატარის სულიერ განვითარებას, ეწინააღმდეგება მის მორალურ დეგრადაციას. აი, რა თქვა ნაპოლეონ ბონაპარტმა, უსვამდა რა ხაზს დედის როლს ბავშვის განვითარებაში: „როგორი ადამიანი გახდება ბავშვი მომავალში, მალე აღზნობრივი თუ მდაბალი, მთლიანად დამოკიდებულია მის დედაზე“.

ერთი შეხედვით, ეს სიტყვები რამდენადმე გადაჭარბებულად შეიძლება მოგვეჩვენოს. მაგრამ ჩატარებული გამოკვლევები გვიჩვენებს, რომ მათში სიმართლის დიდი წილი იმალება: დედის ზეგავლენა ბავშვზე გაცილებით დიდია.

თუმცა უნდა გვახსოვდეს იმის შესახებ, რომ ბავშვის აღზრდაში ძალიან მნიშვნელოვანია მშობელთა მხრიდან მოთხოვნათა ერთიანობა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ეს შეიძლება უარყოფითად აისახოს ბავშვის ხასიათზე, ან არასასურველ შედეგებამდე მიგვიყვანოს.

38-ე გვერდზე განთავსებული ტესტების პასუხები:

1. ა 2. ბ 3. ა 4. ა 5. გ 6. დ